

Departement Social Work
Afstudeerrichting: Maatschappelijk werk

“Help, ik versta mijn klasgenootjes niet!”
Onderzoek naar de meerwaarde van een afgescheiden Xhosa klas

Door Jill Vanhamel

**Eindwerk aangeboden tot het bekomen
van het bachelor diploma sociaal werk
(maatschappelijk assistent)**

Hasselt
Academiejaar 2015-2016

Departement Social Work
Afstudeerrichting: Maatschappelijk werk

“Help, ik versta mijn klasgenootjes niet!”
Onderzoek naar de meerwaarde van een afgescheiden Xhosa klas

Door Jill Vanhamel

**Eindwerk aangeboden tot het bekomen
van het bachelor diploma sociaal werk
(maatschappelijk assistent)**

Hasselt
Academiejaar 2015-2016

Woord vooraf

Na weken van hard werken aan dit eindwerk alsook op mijn stageplaats heb ik eindelijk dit werk kunnen voltooien. Het is een lange weg geweest om tot dit resultaat te komen. 4 maanden lang heb ik ervaring kunnen opdoen bij de organisatie Born in Africa. Het is een hele aangename ervaring geweest. Via deze stage ben ik ook gekomen tot mijn onderzoeksvraag waar ik met veel plezier rond gewerkt heb.

Als eerste wil ik mijn ouders bedanken. Ze hebben me de kans gegeven om in Zuid-Afrika stage te lopen en hier ervaring op te doen. Zonder hun steun en vertrouwen zou deze stage niet mogelijk zijn geweest en zou ik dit eindwerk niet hebben kunnen schrijven.

Vervolgens heb ik via Born in Africa de kans gekregen stage te lopen op de school Crags Primêr. Deze is dan ook de organisatie bij wie ik mijn onderzoek uitgevoerd heb. Om die reden wil ik de school, de leerkrachten en de kinderen van graad 2 en 3 bedanken om enthousiast deel te nemen aan dit onderzoek. Ik hoop dan ook dat dit werk in de toekomst een meerwaarde kan betekenen voor hen. Alsook wil ik Born in Africa bedanken om mij al deze kansen te geven.

Als volgt wil ook mijn eindwerkbegeleider bedanken, Sarina Reekmans. Zij heeft veel tijd en moeite gestoken in het nalezen van mijn werken. Zonder haar feedback zou ik niet tot dit resultaat gekomen zijn. Verder wil ook mijn medevrijwilligers bedanken die mee in het gemeenschapshuis van Born in Africa woonden. In het bijzonder Nele Leen, Jolien Meysen en Marlies Augustijns. Zij moesten deze stageperiode ook een eindwerk schrijven. Bij hun heb ik veel steun gevonden en hebben me doen doorzetten tot het einde. Tot slot gaat mijn dank ook uit naar mijn tante, Annick Vangenechten. Zij heeft de moeite genomen om dit werk van begin tot einde te lezen en te controleren op taal –en spellingsfouten.

Veel plezier met het lezen van dit eindwerk.

Jill Vanhamel

Abstract

In dit werk zal de meerwaarde onderzocht worden van een afgescheiden Xhosa klas in de Craggs Primêr school. Dankzij mijn stage, op de Craggs Primêr school, ben ik met dit onderwerp in aanraking gekomen. Ik wou hier graag verder onderzoek naar doen omdat het belangrijk is om al de kinderen, ook Xhosa kinderen, een zo goed mogelijke opleiding aan te bieden. Vooraleer ik met dit onderzoek begon, was ik geen voorstander van een aparte Xhosa klas. Naar mate mijn onderzoek vorderde, heb ik hierover een heel andere visie gekregen. Als eerste ben ik begonnen met literatuur op te zoeken over relevante onderwerpen voor mijn onderzoek. Vervolgens heb ik de beslissing genomen om een kwantitatief onderzoek te doen bij zowel de kinderen als de leerkrachten van graad 2 en 3. Ik heb ervoor geopteerd om gebruik te maken van enquêtes. Dit om een zo breed mogelijke populatie te bereiken en om de resultaten mooi weer te kunnen geven in grafieken. De belangrijkste conclusie die uit dit onderzoek af te leiden valt, is dat de afgescheiden Xhosa klas wel degelijk een meerwaarde biedt voor zowel de leerlingen als de leerkrachten.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
Abstract	5
Inhoudsopgave	6
Lijst met afkortingen/tabellen/figuren	9
Inleiding	6
1. Probleemstelling en onderzoeksvragen	7
1.1 Probleemstelling	7
1.2 Maatschappelijke relevantie	7
1.2.1 Microniveau	7
1.2.2 Mesoniveau	8
1.2.3 Macroniveau	8
2. Bespreking stageplaats	9
2.1 Ontstaan	9
2.2 Missie en visie	10
2.3 Structuur	10
2.4 Werking	10
2.4.1 Academisch programma	11
2.4.2 Sociaal programma	12
2.4.3 Life skills programma	13
2.4.4 Vrijwilligersprogramma	13
3. Theoretisch kader	15
Inleiding	15
3.1 Context Zuid-Afrika	16
3.1.1 De apartheid	16
3.2 Onderwijssysteem Zuid-Afrika	18
3.2.1 Pre-school education	18
3.2.2 Basisonderwijs	18
3.2.3 Voortgezet onderwijs	19
3.2.4 Het onderwijsniveau	19
3.3 The Crags Primêr	21

3.4	Meertalig onderwijs	22
3.5	Townshipleven	25
3.5.1	Ontstaan	25
3.5.2	Townshipleven in de bitoustreek	26
3.6	Xhosa-cultuur	26
3.6.1	De levensstijl	26
3.6.2	Tradities	27
	Besluit	27
4.	Praktijkgedeelte	29
	Inleiding	29
4.1	Onderzoeksmethode	29
4.2	Dataverzameling	31
4.3	Resultaten	32
4.3.1	Resultaten leerkrachten	33
4.3.2	Resultaten leerlingen	34
4.4	Conclusies	37
4.4.1	De interactie	37
4.4.2	Welzijn binnen de klas	38
4.4.3	Graad 1, 2 en 3 in 1 klas	40
4.4.4	Meerwaarde	41
4.4.5	Algemeen	42
4.5	Aanbevelingen	42
	Besluit	43
5.	Kritische reflectie	44
5.1	Kritische kijk omtrent de literatuurstudie	44
5.2	Kritische kijk omtrent het onderzoek	45
	Bibliografie	47
	Bijlagen	50
	Bijlage 1: enquête kinderen (voorbeeld van de Xhosa klas)	50
	Bijlage 2: enquête leerkrachten	52
	Bijlage 3: codeboek	6

Lijst met afkortingen/tabellen/figuren

Born in Africa	BIA
Afrikaans Nationaal Congres	ANC
Bruto Binnenlands Product	BBP
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	UNESCO

Inleiding

Naar school gaan is een zeer belangrijke periode voor een kind. Het bepaalt voor een stuk welke toekomst het kind zal hebben. Zeker in Zuid-Afrika. Wanneer je hier de kans niet hebt gekregen om een goede basisopleiding te volgen, zal je waarschijnlijk tewerk worden gesteld in een beroep dat niet goed verdient. Als je al het geluk hebt om tewerk gesteld te worden. Daarom is het zeer belangrijk dat een kind vanaf het begin, op een gepaste manier, onderwezen wordt.

Tijdens mijn stage bij born in Africa, kreeg ik de kans om de kinderen van graad 1 te ondersteunen bij hun opleiding. Ik werkte enkel samen met de kinderen die niet konden volgen tijdens de lessen. Hierbij merkte ik al snel op dat kinderen uit de Xhosa klas meer leerachterstand vertoonden dan kinderen uit een gewone Afrikaans sprekende klas. Daardoor heb ik me de vraag gesteld of deze afgescheiden Xhosa klas wel degelijk een meerwaarde kon betekenen voor deze kinderen. Ik heb toen besloten om hier verder onderzoek naar te doen en om te kijken of mijn bevindingen juist waren.

Als eerste vond ik het erg belangrijk om het welzijn van deze kinderen te onderzoeken. Het is belangrijk dat een kind zich goed voelt in een klas. Dit zal het leren voor het kind aangener maken. Als volgt wou ik ook kijken hoe de interactie tussen de Xhosa leerlingen en de Afrikaanse leerlingen verliep. Wanneer de twee culturen met elkaar zouden botsen, zou het misschien goed zijn om deze culturen te scheiden tijdens het les geven. Tot slot wou ik kijken of het goed is om graad 1, 2 en 3 samen in één klas les te laten volgen. Wanneer ik deze 3 onderwerpen onderzoek, kan ik besluiten of de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde kan bieden voor de kinderen of niet.

Wanneer ik een antwoord kan geven of de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde biedt of niet, kan er misschien vanuit de organisatie iets gedaan worden om het onderwijsniveau te optimaliseren.

1. Probleemstelling en onderzoeksvragen

1.1 Probleemstelling

Gedurende mijn stage op de Craggs Primêr school heb ik ontdekt dat er voor graad 1, 2 en 3 een afgescheiden Xhosa klas bestaat. Ik vond het erg opmerkelijk dat graad 1, 2 en 3 samen in één klas, van één leerkracht, les kregen.

Tijdens mijn stage was ik overdag, wanneer de school nog bezig was, verantwoordelijk voor graad 1 van de Craggs Primêr school. Er werd van mij verwacht dat ik de kinderen, die niet konden volgen in de les, uit de klas ging halen om hen wat extra bijles te geven over het onderdeel wiskunde. Zo ging ik elke dag kinderen halen uit 1A, 1B en 1C wat staat voor de Xhosa klas. Het viel me meteen op dat de kinderen uit 1C meer achterstand vertoonden dan de kinderen uit 1A en 1B. Zo ben ik op volgende onderzoeksvraag gekomen: “Biedt de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde voor de IsiXhosa sprekende kinderen?”

Hierbij heb ik me ook enkele bijkomende vragen gesteld:

- Hoe verloopt de interactie tussen de kinderen van de Xhosa cultuur en de kinderen met een Afrikaanse culturele achtergrond?
- Is er een verschil in het welzijn binnen de klas tussen de kinderen met een Xhosa cultuur en de kinderen met een Afrikaanse cultuur?
- Is het een goed idee om graad 1, 2 en 3 samen les te laten volgen in 1 klas?

1.2 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is zeker maatschappelijk relevant omdat alle Zuid-Afrikanen het recht hebben om onderwezen te worden in de officiële taal of in een taal die hij of zij verkiest, op voorwaarde dat deze behoort tot één van de 11 officiële talen van Zuid-Afrika (bill of rights, 2015, p.12).

1.2.1 Microniveau

Op microniveau wil ik aantonen of weerleggen dat de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde biedt voor de kinderen zelf. Is het verstandig om de kinderen die enkel IsiXhosa spreken, gescheiden te houden van de kinderen die Afrikaans spreken? Daarom is het erg belangrijk om de kinderen hierover te bevragen. Hoe staan zij hier tegenover? Vinden zij het goed of niet goed dat deze afgescheiden klas er is? Vragen waar ik gedurende mijn onderzoek graag een antwoord op wil bieden.

1.2.2 Mesoniveau

Onder mesoniveau wordt de organisatie verstaan. In mijn geval is dit de Crag's pimêr school. Ook voor hen kan ik dit onderzoek een meerwaarde bieden. Indien uit dit onderzoek voortkomt dat de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde biedt, kan de school dit eventueel uitbreiden naar graad 4, 5, 6 en 7. Indien uit dit onderzoek voortkomt dat deze Xhosa klas totaal geen meerwaarde biedt, kunnen ze de afgescheiden Xhosa klas verwijderen of voor elke graad afzonderlijk een Xhosa klas invoeren.

1.2.3 Macroniveau

Op dit niveau zou het zeker een meerwaarde zijn als deze problematiek besproken wordt op hoger niveau. Hiermee wordt bedoeld dat de overheid over deze problematiek zou moeten nadenken. Het staat in de wet dat elke Zuid-Afrikaan het recht heeft om onderwezen te worden in de officiële taal of in de taal die hij of zij verkiest, zolang deze behoort tot een van de 11 officiële talen van Zuid-Afrika (bill of rights, 2015, p12). Toch is de Crag's Primêr school de enige, van de drie scholen waar BIA actief is, die zo een afgescheiden Xhosa klas aanbiedt aan de Xhosa kinderen.

2. Bespreking stageplaats

Onderwijs is een basisrecht voor alle kinderen uit Zuid-Afrika. Desondanks gaan tienduizenden kinderen helemaal niet naar school. Ze blijven dan thuis omdat hun ouders geen schoolgeld kunnen betalen of ze moeten voor hun broertjes en zusjes zorgen. Soms is hun enige kans om te overleven om op jonge leeftijd te gaan werken. Dit beukt dan weer in op het recht op bescherming tegen kinderarbeid. In sommige gevallen hebben de kinderen geen ouders die voor hen zorgen en moeten zij zelf zien te overleven (kinderfonds MAMAS,2011).

Om het leven van kansarme kinderen in de Bitoustreek te verbeteren, werd BIA opgericht. Ze willen de educatieve ontwikkeling van de kinderen verbeteren. Om de uitzichtloze situaties te verbeteren, is een degelijke opleiding vaak van cruciaal belang. In de meeste gevallen wordt deze uitzichtloze situatie veroorzaakt door armoede, misbruik en werkloosheid. Een degelijke opleiding is voor hen meestal de enige hoop op een plaats op de arbeidsmarkt (Born in Africa, 2016).

2.1 Ontstaan

In 1998 kwam Isabelle de Smul-Brink voor de eerste keer naar Plettenberg Bay. Ze werkte er als ontwikkelingshelfer voor een Belgische NGO met verschillende ontwikkelingsprojecten in de buurt. Haar taak in Zuid-Afrika was om naschoolse activiteiten te organiseren voor kinderen in de townships. Hier zag ze al snel de nood aan permanente steun bij deze kinderen.

Na enkele maanden van onderzoek en netwerken contacteerde Isabelle haar vader om haar te helpen een organisatie op te richten in Zuid-Afrika. Op zijn beurt contacteerde hij onmiddellijk enkele vrienden om hen uit te nodigen voor het huwelijksfeest van zijn dochter. Dit was de ideale gelegenheid om hen bloot te stellen aan de plaatselijke situatie. Hun gezamenlijke inspanningen hebben geleid tot de opstart van BIA.

2003 was het jaar dat BIA officieel opgericht werd in België en in Zuid-Afrika. Nog geen twee maanden later steunden al 40 peetouders 40 kinderen. Tegen het einde van dat jaar waren er meer dan 100 peetouders voor evenveel kinderen in de Bitoustreek. Vandaag de dag telt BIA ongeveer 425 kinderen in het programma (Voorstelling BIA, onuitgegeven intern document).

2.2 Missie en visie

Het is de bedoeling dat de BIA-studenten gevormde, onafhankelijke en succesvolle jongvolwassenen worden. Op deze manier kunnen ze fungeren als rolmodel in hun gemeenschap. BIA probeert dit doel te bereiken door educatieve en sociale ondersteuning te bieden aan schoolgaande kinderen en jongvolwassenen uit achtergestelde wijken in de Bitoustreek van Zuid-Afrika.

Ook erg belangrijk voor BIA is dat ze de kinderen laten opgroeien tot jongvolwassenen met voldoende vaardigheden en zelfvertrouwen (Born in Afrika, 2016). BIA werkt voornamelijk met kinderen tussen 6 en 25 jaar. Op dit moment heeft BIA ongeveer 425 kinderen in het programma (Voorstelling BIA, onuitgegeven intern document). Ondertussen, na een werking van meer dan 10 jaar, heeft BIA zijn eerste studenten kunnen laten afstuderen aan de universiteit (I. De Smul, 2016).

2.3 Structuur

BIA telt drie afdelingen. Ten eerste is er de operationele afdeling in Zuid-Afrika. Daarnaast heeft BIA ook nog twee ondersteunende afdelingen in België en Nederland. Deze doen aan fondsenwerving zodat de projecten in Zuid-Afrika kunnen blijven doorgaan. Ook ondersteunen ze de afdeling in Zuid-Afrika.

BIA Zuid-Afrika is een geregistreerde vereniging zonder winstoogmerk en werkt volledig onafhankelijk van BIA België en Nederland. Deze drie afdelingen hebben een verschillende boekhouding en verschillende raden. Wel communiceren de drie BIA's veel met elkaar en nemen ze gezamenlijke beslissingen. De teams worden versterkt door de hulp en inzet van vrijwilligers en supporters (Voorstelling BIA, onuitgegeven intern document).

2.4 Werking

In volgend deel worden de 4 werkingen besproken waarin BIA voornamelijk actief is. Zo bestaat het er het academisch programma, het sociaal programma en het life skills programma. Als laatste wordt ook kort het vrijwilligersprogramma besproken omdat BIA hier sterk afhankelijk van is.

2.4.1 Academisch programma

Dit programma is gericht op de ondersteuning van schoolgaande kinderen en jongvolwassenen gedurende hun schoolloopbaan. Op deze manier ontwikkelen ze hun capaciteiten ten volle en krijgen ze een realistische kijk op de arbeidsmarkt.

De algemene graad van geletterdheid is ruim onvoldoende in Zuid-Afrika. Zeker de scholen gelegen in achtergestelde gebieden scoren ruim onder het minimumniveau. Dit kan te maken hebben met verschillende factoren. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat de kinderen een gebrek aan stimulansen krijgen in de thuissituatie of ze hebben ouders die zelf veel te vroeg met school gestopt zijn. Ook het gebrek aan schoolmateriaal thuis of overbevolkte klassen zijn soms de oorzaak van het lage niveau.

Veel scholen, voornamelijk in de achtergestelde gebieden, hebben beperkte middelen om extra personeel in dienst te nemen. Dit heeft als gevolg dat er overbevolkte klassen ontstaan wat dan weer een grote invloed heeft op de schoolresultaten en op het welbevinden van de leerlingen.

Veel kinderen hebben na hun middelbare school ook niet de mogelijkheid om verder te studeren. Daardoor is een groot tekort aan voldoende geschoolde werkrachten. Daarom is BIA er om de kinderen te ondersteunen. Naast de algemene ondersteuning, denk aan uniformen en individuele begeleiding, heeft BIA ook nog een aantal andere projecten lopen om de kinderen meer kansen te geven in hun schoolloopbaan. Zo heeft BIA de huiswerkklassen opgericht. De BIA-kinderen moeten na school hier naar toe komen om eventuele leerachterstand in te halen, huiswerk te maken of om extra oefeningen te maken.

BIA zorgt ook voor voortgezet onderwijs en loopbaanbegeleiding. De kinderen worden op het einde van hun middelbare schoolcarrière klaargestoomd om verder te studeren. Er worden dan weloverwogen keuzes gemaakt die aansluiten bij hun profiel, interesses en leercapaciteiten. In Zuid-Afrika is het heel erg moeilijk om studenten binnen te krijgen op een universiteit. Er wordt uitgebreid toegelicht wat er van hen verwacht wordt en welke resultaten ze moeten halen om kans te maken op een plaats binnen de universiteit. Tijdens hun tijd aan de hogeschool of universiteit worden ze wekelijks opgevolgd door hun mentor. Zo kunnen zij goed bijhouden of ze hun best doen en of het geld van de peetouders goed gependend wordt. BIA zorgt tijdens deze periode ook voor accommodatie van de studenten, schoolmateriaal, vervoer,... Zo wordt verder studeren toch nog mogelijk voor de studenten (Voorstelling BIA, onuitgegeven intern document).

2.4.2 Sociaal programma

Via het sociaal programma wil BIA bereiken dat de jongeren volwassen worden met vaardigheden, zelfvertrouwen en dat ze hun toekomst zelf in handen kunnen nemen.

Sociale begeleiding is essentieel voor de BIA-kinderen om hun academische loopbaan te ondersteunen. Hier worden ze gemotiveerd om de lessen bij te wonen, huiswerk te maken, examens mee te doen en zich een toekomst voor te stellen waarvoor goede schoolresultaten vereist zijn. Er is een enorm gebrek aan maatschappelijk werkers in de streek waar BIA actief is. Het is daarom noodzakelijk om de mentoren van BIA regelmatig te laten bijscholen en voorlichtingen te geven zodat zij in staat zijn om een antwoord te bieden op de enorme maatschappelijke problemen waarmee de kinderen geconfronteerd worden. De sociale diensten, die toegankelijk zijn voor de inwoners van achtergestelde gebieden, zijn overbevraagd en kunnen hun werk niet meer bijhouden. Privébegeleiding kunnen de mensen zich ook niet veroorloven. Daardoor komt de verantwoordelijkheid, om deze kinderen te begeleiden, voor een groot stuk, op de schouders van BIA terecht.

BIA heeft op dit moment 6 mentoren in dienst die elk 50 tot 100 kinderen begeleiden. Elke maand wonen de kinderen in kleine groepjes, van 6 tot 8 personen, mentorsessies bij. Hier worden ze aangemoedigd om problemen uit hun eigen leven en gemeenschap te verkennen en eventueel aan te pakken. Wanneer kinderen onder de sociale en emotionele druk lijden, krijgen ze naast de mentorsessies ook individuele sessies. Tijdens deze sessies worden 6 karaktereigenschappen centraal gesteld. Via deze karaktereigenschappen wordt dan verder gebouwd op het zelfvertrouwen. Het is de bedoeling dat de leerlingen de kracht vinden om uit de situatie van armoede te geraken.

De mentoren hebben ook een afspraak met de leerkrachten van de school om feedback te krijgen over de resultaten en het gedrag van de kinderen. Minstens tweemaal per jaar leggen de mentoren huisbezoeken af bij de BIA-kinderen. Zo krijgen ze een correct beeld over de, vaak veranderlijke thuissituatie, van het kind. Ook worden de ouders uitgenodigd op ouderbijeenkomsten, tweemaal per jaar. Hier krijgen ze dan een overzicht van de activiteiten die kinderen doen in het programma (voorstelling BIA, onuitgegeven intern document).

2.4.3 Life skills programma

Het doel van het life skills programma van BIA is om het inzicht van de BIA-kinderen te verruimen tot buiten hun dagelijkse omgeving. Op deze manier willen ze bereiken dat de jongvolwassenen ontwikkeld en zelfstandig worden.

Hoewel de Bitoustreek jaarlijks duizenden toeristen aantrekt, hebben veel inwonende kinderen nog nooit de toeristische bezienswaardigheden gezien. Omdat de kinderen in barre leefomstandigheden leven, is er weinig ruimte voor de kinderen om echt kind te zijn. Vaak wordt er van hen verwacht dat ze al op jonge leeftijd helpen in het huishouden of ze moeten zorgen voor hun jongere broertjes of zusjes. Hierdoor blijft er weinig vrije tijd over. Daarbovenop komt ook nog eens dat vrijetijdsbesteding vaak veel geld kost, wat de familie vaak niet heeft.

Het is van levensbelang om de kinderen de omgeving buiten hun township te laten leren kennen. Zo krijgen ze een realistisch toekomstperspectief. Het is belangrijk dat ze hun eigen mogelijkheden ontdekken om zo te groeien tot zelfverzekerde volwassenen. De meeste scholen zijn zich ervan bewust dat een life skills programma noodzakelijk is voor de kinderen maar vaak hebben ze niet de middelen om deze werkelijkheid te laten worden. Daardoor dat BIA deze taak op zich neemt door middel van kampen, zwemlessen, knutselen en nailessen, uitstappen,... te organiseren (voorstelling BIA, onuitgegeven intern document).

2.4.4 Vrijwilligersprogramma

Door het vrijwilligersprogramma van BIA worden personeelskosten tot het minimum beperkt. Doordat ze een divers publiek van vrijwilligers aantrekken, kan BIA hier andere ervaringen, kennis en oneindige motivatie uit putten. Zo zijn er vrijwilligers die na hun laatste jaar humaniora een jaartje naar het buitenland willen gaan, er komen verschillende stagiaires vanuit verschillende richtingen hier hun stage doen of er komen volwassenen, van alle leeftijden, vrijwilligerswerk uitvoeren. Zo was er bijvoorbeeld al een volwassen man, die al een tijdje uit de ontwenningsskliniek in Plettenbergbay ontslagen was. Hij wou graag een nuttige vrijetijdsbesteding hebben. Ook is er een kunstenaar uit Engeland voor enkele weken vrijwilligerswerk komen doen om de kinderen wat meer bij te leren over kunst. Hieraan kan je zien dat de vrijwilligers van BIA een zeer divers publiek is. Zo kunnen ze met al hun kwaliteiten helpen tijdens de projecten die BIA, vaak in samenwerking met de vrijwilligers, organiseert. Zonder het werk van deze vrijwilligers zouden veel activiteiten van

BIA niet meer kunnen doorgaan. Ook de stagiairs van de verschillende hogescholen uit België doen het werk van de vrijwilliger (I. de Smul, 2016).

3. Theoretisch kader

Inleiding

Alvorens er een onderzoek gedaan kan worden, moet er eerst wat achtergrondkennis worden opgedaan over het onderwerp. Binnen dit onderzoek wil ik nagaan of de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde biedt voor de Xhosa kinderen. Hierbij zijn ook enkele deelonderzoeksvragen uit voortgekomen. Zo wil ik onderzoeken hoe de interactie verloopt tussen beide culturen. Vervolgens wil ik nagaan of er een waarneembaar verschil is in het welzijn binnen de klasmuren tussen Xhosa kinderen en Afrikaans sprekende kinderen. Tot slot wil ik onderzoeken of het een goed idee is om graad 1, 2 en 3 samen les te laten volgen in 1 Xhosa klas.

Vooraleer ik literatuur over mijn onderzoek ben gaan opzoeken, heb ik kort even de geschiedenis van Zuid-Afrika besproken. Dit is een zeer belangrijk onderdeel omdat mijn onderzoek plaatsvindt in Zuid-Afrika. Zeker de apartheid speelt hier een grote rol. Deze apartheidperiode is al tientallen jaren geleden afgesloten, maar vandaag de dag is deze nog steeds erg voelbaar. Deze periode heeft ook een grote invloed gehad op het onderwijs. Dit is ook belangrijk om te weten omdat mijn onderzoek zich afspeelt in een onderwijscontext.

Hierna wordt het onderwijssysteem besproken van Zuid-Afrika. Omdat mijn onderzoek plaats vindt in een onderwijscontext, is het dus belangrijk om deze kort te bespreken. Ook is het zeer belangrijk om een beeld te krijgen op welk niveau het onderwijs van Zuid-Afrika staat.

Dit brengt ons bij het volgende onderwerp van deze literatuurstudie. Kort wordt de Crags Primêr, de school waar het onderzoek plaatsvindt, toegelicht. Hier heb ik, als stagiaire van de PXL hogeschool in Hasselt, 4 maanden stage gelopen. Dit is ook de enige school, waar BIA actief is, die werkt met een afgescheiden Xhosa klas voor graad 1, 2 en 3.

Vervolgens wordt ook uitgebreid besproken wat meertalig onderwijs is. Ook wordt uitgelegd wat de voor- en nadelen hiervan zijn. Dit is een zeer belangrijk gegeven waarmee ik in een later stadium mijn onderzoek mee kan onderbouwen.

Verder heb ik ook kort het township leven en het ontstaan hiervan besproken. Dit omdat de school waar ik mijn onderzoek doe, de Crags Primêr, gelegen is in het midden van de township. De kinderen en de leerkrachten bij wie ik dit onderzoek heb afgenomen, wonen

in een township. Dit is de reden waarom het belangrijk is om hier een beeld over te schetsen.

Tot slot heb ik ook kort de Xhosa cultuur toegelicht. Mijn onderzoek spitst zich voornamelijk toe op Xhosa kinderen. Het is dus relevant om hier meer informatie over weer te geven. Zeker omdat deze cultuur minder bekend is in België.

Deze informatie zou mijn onderzoek voldoende moeten kunnen staven.

3.1 Context Zuid-Afrika

In 1910 kwam Zuid-Afrika onder leiding van Louis Botha te staan. Hij probeerde de blanken tegen de niet-blanken te beschermen en de Afrikaners tegen de Britten. Dit is een eerste aanleiding geweest voor het apartheidsregime (Getaway travel, s.d). Dit is ook de belangrijkste periode geweest in de geschiedenis van Zuid-Afrika. Vandaag de dag is het apartheidsregime nog steeds voelbaar, ook al is dit jaren geleden afgeschaft.

3.1.1 De apartheid

Bijna een halve eeuw lang heeft Zuid-Afrika volgens het apartheidsmodel geleefd. Dit hield in dat de vier rassen in Zuid-Afrika door de overheid gedwongen werden strikt apart te leven. Deze vier rassen waren de zwarten, de blanken, de kleurlingen en het Indisch-Aziatisch ras. Het doel was dat de blanke minderheid in Zuid-Afrika over de zwarte meerderheid en andere rassengroepen konden heersen. Dat wou zeggen andere huizen in gescheiden wijken, ander medische centra voor de verschillende rassen, minderwaardig onderwijs voor de zwarten en een schending van de burgerrechten voor al wie niet blank is. Zo bracht het Zuid-Afrikaanse regime een strikte hiërarchie tussen de verschillende rassen. Daarbij was de blanke minderheid, 11% van de bevolking, superieur aan de zwarte meerderheid, 79% van de bevolking. Hier tussen vond je de kleurlingen en de Indiërs, ongeveer 10% van de bevolking (Roox I., 2010).

De apartheid: kort samengevat

In 1948 werd de apartheid als overheidsbeleid ingevoerd na de algemene verkiezingen van 1948. Enkel de blanken en sommige kleurlingen mochten tijdens de verkiezingen hun stem uitbrengen. Van stemrecht voor zwarten en Indiërs was toen geen sprake. Ook de kleurlingen hebben even later hun stemrecht verloren.

In 1950 werd de group areas act de kern van het apartheidsbeleid. Bewoners werden volgens ras in verschillende woonwijken ingedeeld. Dit door onder meer gedwongen verhuizing. Na een periode van 3 jaar kon gemeentegrond per ras gereserveerd worden. Door deze wetgeving ontstonden aparte bussen, aparte stranden, aparte ziekenhuizen, aparte scholen en aparte universiteiten. Ook doken er veel meer bordjes op met 'whites only'. Een andere verandering die plaatsvond in 1950 was dat op elke identiteitskaart van elke meerderjarige Zuid-Afrikaan het ras werd vermeld.

1957 was een donker jaar voor de zwarte Zuid-Afrikaanse bevolking. De advocaat uit Johannesburg en activist van de zwarte bevrijdingsbeweging namelijk Afrikaans Nationaal Congres (ANC), Nelson Mandela, werd voor de rechter gesleept wegens hoogverraad. Na zijn veroordeling werd hij 27 jaar in gevangenschap genomen. Hij is tot heden één van de bekendste Xhosa figuren van de wereld.

In 1958 werd Hendrik Verwoerd, een in Amsterdam geboren Immigrant, premier van Zuid-Afrika. Hij introduceerde nog een veel strakker apartheidsregime. Tijdens dit regime verloor de gehele zwarte bevolking zijn burgerrechten. Ook moesten ze, verplicht, in één van de tien bantustans binnen Zuid-Afrika gaan wonen. Dit waren afzonderlijke staten binnen eenzelfde land, waar inwoners van dezelfde Afrikaanse stam samenleven. Het onderwijs en alle ander publieke diensten werden gescheiden volgens ras. De diensten van de blanken waren veel kwaliteitsvoller dan deze van de zwarten.

In 1960 kwamen ongeveer 10.000 zwarten in opstand. Ze weigerden hun speciale registratiepasjes te dragen en meldden zich massaal aan bij het politiebureau om zich te laten arresteren. Dat was het moment waarop de politie panikeerde en schoot 69 mensen dood. Ook Nelson Mandela, het ANC-boegbeeld, geloofde er niet langer in dat deze strijd tegen de apartheid geweldloos opgelost zou kunnen worden. In 1961 wordt hij dan ook lid van het MK, de gewapende tak van het ANC.

Eind jaren '80 raakt Zuid-Afrika meer en meer verstrikt in een internationaal economisch isolement. Na een heleboel discussies over de afschaffing van de apartheid beginnen 25 landen Zuid-Afrika handelsbelemmeringen op te leggen.

In 1990 is er eindelijk licht te zien aan het einde van de tunnel. Frederik Willem De Klerk wordt, in de plaats van Botha, premier van Zuid-Afrika. De Klerk begint met onderhandelingen om de apartheid af te schaffen. Hij wordt de laatste blanke president van het apartheidsregime.

Op 11 februari 1990 wordt Nelson Mandela, de bekendste politieke gevangene ter wereld en boegbeeld van de zwarte bevrijdingsgroep ANC, vrijgelaten. In 1993 krijgen Nelson Mandela en De Klerk de Nobelprijs voor de Vrede.

In 1994 komt, met de eerste vrije verkiezingen voor alle rassen, het apartheidssysteem officieel ten val. Tijdens deze verkiezingen wordt Nelson Mandela verkozen als eerste zwarte president van Zuid-Afrika (Roox I., 2010).

3.2 Onderwijssysteem Zuid-Afrika

Educatie is een recht voor alle Zuid-Afrikanen dat in de Zuid-Afrikaanse grondwet van 1996 staat:

“All South Africans have the right to basic education, including adult basic education. The national qualification framework of the South African Qualification Authority defines basic education as education grades between R and 9. Adult basic education refers to education targeted at adults who lack basic education.” (Act 108, Constitution of the Republic of South Africa, p.81).

3.2.1 Pre-school education

In Zuid-Afrika zijn er weinig kleuterscholen. Hierbij komt ook dat het merendeel van de kleuterscholen in particuliere handen zijn. Wel moeten al deze kleuterscholen geregistreerd staan bij de lokale overheden. Vanaf dat je de leeftijd van 3 jaar hebt bereikt, word je toegelaten op zo een kleuterschool (EP-Nuffic, 2015, p.5).

3.2.2 Basisonderwijs

Er bestaat een groot verschil tussen de gesubsidieerde basisscholen en de privébasisscholen. Bij gesubsidieerde basisscholen ligt de verhouding op 30 tot 45 leerlingen per leerkracht. Daartegenover staat de privébasisschool waarbij de verhouding ligt op 17 tot 25 leerlingen per leerkracht. Dit heeft een grote invloed op het onderwijsniveau van de verschillende scholen (EP-Nuffic, 2015, p.5).

Vanaf dat een kind de leeftijd van 7 jaar heeft bereikt, wordt hij/zij leerplichtig. Vanaf deze leeftijd gaan ze naar de lagere scholen. Deze bestaat uit 2 fasen. Zo bestaat er de ‘foundation phase’ en de ‘intermediate phase’.

- **Fondation phase**
Deze fase begint in graad R. Deze duurt 4 jaar en eindigt in graad 3. Graad R staat voor Reception year. Bij ons is graad R beter bekend als de derde kleuterklas. In deze fase is het onderwijs vooral gericht op het aanleren van basisvaardigheden. Ze leren hier vaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en de ontwikkeling van de taal. Men begint in deze fase ook om een tweede taal aan te leren. Vaak is dit het Engels.
- **Intermediate phase**
Deze fase gaat van start in graad 4. Hij duurt 3 jaar en eindigt in graad 6. Gedurende deze fase richt men zich meer op de lees- en spreekvaardigheden van de moedertaal maar ook op hun tweede taal. De schoolgaande kinderen bestuderen hierin ook de vakken wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, algemene natuurwetenschappen en handvaardigheden (EP-Nuffic,2015, p5).

3.2.3 Voortgezet onderwijs

Ook in het voortgezet onderwijs bestaan er 2 fasen. Zo is er de 'senior phase' en de 'further education and training phase'.

- **Senior phase**
Deze fase start in graad 7 en eindigt in graad negen. In deze graden worden dezelfde vakken als in de intermediate phase gegeven, met extra vakken als technologie en economische wetenschappen.
- **further education and training phase**
Deze fase bevat graad 10, 11 en 12. In ons onderwijssysteem komt graad 12 overeen met het 6de middelbaar. In deze fase heeft de leerling in Zuid-Afrika geen leerplicht meer. Gedurende deze jaren krijgen de kinderen een voorbereiding die zicht toespitst op het verder studeren of om een plaats op de arbeidsmarkt te kunnen opnemen. Op het einde van graad 12 krijgen leerlingen examens voor National Senior Certificate. Door deze test af te leggen weten de leerlingen of ze mogen verder studeren of niet. Na graad 12 krijgen de kinderen een diploma en staan zij voor de keuze of ze gaan verder studeren of dat ze gaan werken (EP-Nuffic,2015, p.5-6).

3.2.4 Het onderwijsniveau

Over het algemeen scoort Zuid-Afrika vrij laag op vlak van onderwijs. Zij passen een 19de-eeuws schoolsysteem toe (B. De Wolf, 2014). Dit is opmerkelijk aangezien er 6.2% van het bruto binnenlands product (BBP) gespendeerd werd aan onderwijs in 2013. In België was

dit in 2011 6,5% (World Factbook, 2013). Zuid-Afrika is één van de enige Afrikaanse landen die zoveel BBP spendeert aan onderwijs (Unicef, s.d). Toch stoppen veel kinderen met school wanneer hun schoolplicht voorbij is. Ze gaan dan helpen in het huishouden en zorgen dan voor de broertjes of zusjes. Ook zijn er veel kinderen die na graad 12 moeten stoppen met school. Ze zijn niet slim genoeg om verder te studeren of moeten van thuis uit meteen gaan werken. Hierdoor ligt het werkloosheidspercentage zeer hoog in Zuid-Afrika (B. De Wolf, 2014). 94,3% van de bevolking boven 15 jaar kan lezen en schrijven. Toch is 51,4% tussen de 15 en 24 jaar werkloos. In België is dit slechts 22,3% (The World Factbook, 2013).

Er bestaat veel ongelijkheid op vlak van onderwijs in Zuid-Afrika. Onderaan de onderwijsladder staan de zogenaamde 'modderscholen' (B. De Wolf, 2014). Ook Crags Primêr is zo een gesubsidieerde modderschool (I. De Smul, 2016). Bovenaan de onderwijsladder vinden we de privéscholen terug die puur met privaat geld gefinancierd zijn. Hoe hoger op de onderwijsladder, hoe meer schoolgeld je betaalt en hoe groter de kans is dat je kan verder studeren (B. De wolf, 2014).

De 'modderscholen' zijn terug te vinden op het platteland, aan de rand van de uitgestrekte townships met veel informele nederzettingen. De mensen hier leven geïsoleerd en de armoede ligt er hoog (B. De wolf, 2014). Glenn Ashton, een opiniemaker actief in het middenveld, geeft de volgende omschrijving aan de 'modderscholen': "Onvoldoende sanitaire voorzieningen, onveiligheid en gebrekkige watervoorziening zijn manifest. Vanuit een pedagogisch perspectief veroordelen - zaken als overbevolking, gebrek aan bureaus of gekwalificeerde leraren, de afwezigheid van boeken, laat staan bibliotheken - alle leerlingen die hier schoollopen tot een 'modderige toekomst'. Het personeel van deze scholen is, als het überhaupt al aanwezig is, vaak gedemotiveerd. Geen enkele school kan slagen zonder geëngageerd en goed uitgerust personeel." (G. Ashton, 2014). Hier bovenop komt nog eens dat bij veel van deze schoolgaande kinderen de schoolcarrière onderbroken wordt door tienerzwangerschappen, afwezige leerkrachten, spijbelgedrag en door misbruik en geweld (Unicef, s.d).

Ondanks dat de grondwet iedereen het recht geeft op onderwijs, is deze nooit gratis. Zelfs niet in deze zogenaamde 'modderscholen' Er zullen altijd wel maandelijkse of jaarlijkse kosten aan verbonden zijn. Ook is er het verplichte schooluniform dat ongeveer 35 euro per kind kost (B. De Wolf 2014).

3.3 The Crag's Primêr

Crag's Primêr school is een school gelegen in de Crag's, een dorpje aan de kustlijn van de tuinroute in de Bitoustreek van Zuid-Afrika. De school geeft onderwijs aan kinderen van graad R tot en met graad 7. De school is een openbare townshipschool en is ongeveer 25 kilometer van de Plettenberg Bay verwijderd. Aan het hoofd van de school staat meneer Louw. Hij is al 20 jaar directeur van deze school. De schoolgaande kinderen spreken voornamelijk IsiXhosa of Afrikaans als moedertaal. Voor de Xhosa kinderen is er, vanaf graad 1 tot en met graad 3, een aparte klas voorzien waarin zij les krijgen hun eigen moedertaal (mondelijke communicatie I. De Smul, april 2016).

Tijdens een informeel gesprek met meneer Louw, directeur van de Crag's Primêr school, ben ik verschillende zaken te weten gekomen. Zo is de Crag's Primêr school ontstaan in 1980. De township de Crag's was officieel een Afrikaans sprekende township. In 1994 zijn veel inwoners van de Oostkaap verhuist naar de Crag's. Dit om economische redenen. Velen van hen spraken IsiXhosa. Hierna heeft de school het initiatief genomen om 1 multiculturele klas op te richten voor graad 1, 2 en 3. In het begin was dit goed haalbaar. Zo waren er maar 15 kinderen die in deze klas les volgden. Ondertussen is dit aantal meer dan verdubbeld en moeten er zelfs Xhosa kinderen in een Afrikaans sprekende klas les volgen. Hij is zeer tevreden over de resultaten die leerlingen behalen in de Xhosa klas. Vorig jaar had hij zelfs het idee om de multiculturele klas uit te breiden, ook voor graad 4, 5, 6 en 7. Maar deze aanvraag werd niet goedgekeurd. Nu raad hij de Xhosa leerlingen aan om les te volgen in een Xhosa school in Kwanakathula, ongeveer 25km van de Crag's. Hier wordt dan vooral aandacht besteedt aan hun moedertaal IsiXhosa en aan het Engels terwijl in de Crag's ook aandacht besteed wordt aan de Afrikaanse taal. De reden waarom er gemiddeld 6 Xhosa kinderen in een normale klas zitten, is omdat ouders tot vorig jaar konden beslissen of hun kind in de Xhosa klas zit of niet. Tot slot geeft hij aan dat ouders van de Xhosa kinderen niet betrokken worden tijdens oudermeetings. Natuurlijk zijn deze ook toegankelijk voor Xhosa ouders maar de meetings worden in het Afrikaans geleidt. Een taal die veel Xhosa ouders niet verstaan (mondelijke communicatie B. Louw, mei 2016).

Voor BIA is het allemaal begonnen in Crag's Primêr. Dit was de eerste school waar BIA actief was en waar ze al wondermooi werk verricht hebben (mondelijke communicatie I. De Smul, april 2016).

3.4 Meertalig onderwijs

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) beweert dat het leren in de moedertaal cruciaal is voor de ontwikkeling van het individu en de samenleving. Daarom is het leren in de eigen moedertaal een fundamenteel recht (UNESCO, 2003, p.14). Ayo Bamgbose, hoogleraar van de Ibadan University, is van mening dat kinderen zo vroeg mogelijk onderwezen moeten worden in de taal die ze nodig hebben om verder te studeren aan het hoger onderwijs, om toegang te krijgen tot wetenschap en technologie, om als een volwaardig lid deel te nemen aan de maatschappij en om deel te kunnen nemen aan de verkiezingen. Daarom zou het in veel Afrikaanse landen, ook in Zuid-Afrika met 11 officiële talen, goed zijn om 1 officiële taal te gebruiken om hun volk te verenigen (T. Calderbank, 2013).

Zoals eerder vermeld is UNESCO een voorstander om onderwijs te geven in de eigen moedertaal van het kind. Maar hier zijn ook enkele negatieve punten aan verbonden. Zo zou het veel te duur zijn om diverse leermiddelen te laten maken in de verschillende talen van een land. Ook staan veel talen en hun spellingswijze, in Afrika, nergens opgeschreven. Zo is het voor sommige talen zeer moeilijk om de correcte spellingswijze aan te leren (T. Calderbank, 2013). Er kan ook weerstand zijn van de ouders of leerkrachten om in de moedertaal les te geven. Een ander mogelijkheid is dat er te weinig educatief materiaal bestaat in deze taal, het kan moeilijk zijn om voldoende opgeleide leraren te vinden in deze taal,... (UNESCO, 2003, p.15-16).

Zuid-Afrikanen hebben het recht om onderwezen te worden in de officiële taal of in een taal die zij verkiezen, zolang deze behoort tot een van de 11 officiële talen van Zuid-Afrika. Dit wordt als volgt beschreven:

“Everyone has the right to receive education in the official language or languages of their choice in public educational institutions where that education is reasonably practicable. In order to ensure the effective access to, and implementation of, this right, the state must consider all reasonable educational alternatives, including single medium institutions, taking into account:

- Equity
  - Practicability
  - The need to redress the results of past racially discriminatory laws and practices.”
- (bill of rights, 2015, p.12)

Ook uit onderzoek is gebleken dat leerlingen verkiezen om in hun eigen taal les te volgen in plaats van in een andere taal die zij niet of nauwelijks verstaan. Zeker als het gaat over

de eerste jaren van hun schoolloopbaan. Toch zien we dat in veel ontwikkelingslanden wordt onderwezen in een andere taal dan de moedertaal (A. Kioko, 2015).

In Kenya bijvoorbeeld is de voertaal Engels. Sommige inwoners hebben wel al een basiskennis Engels. Vooral de inwoners van de grote steden. Maar de inwoners van het platteland moeten deze taal leren op school. Wanneer deze kinderen, in het begin van hun schoolloopbaan, les krijgen in hun moedertaal, leidt dit tot het beter begrijpen van de leerstof. Ook krijgen ze een positievere houding ten opzichte van de school. Hiervoor zijn een aantal redenen (A. Kioko, 2015).

Ten eerste begint het leren niet op school. Het kind begint vanaf zijn eerste levensjaren te leren in zijn eigen moedertaal. Waar het kind eerst leerde uit ervaringen, wordt het kind vanaf de start van zijn schoolloopbaan geacht om gestructureerd en gecontroleerd te leren volgens een bepaald curriculum. Bij de start van de school zal het kind bloot gesteld worden aan verschillende nieuwe prikkels. Zo is de nieuwe school vreemd, de klas is vreemd, de meeste klasgenootjes zijn vreemdelingen, de leerkracht is een vreemdeling, de gestructureerde manier van leren is nieuw,... Indien er naast deze nieuwe veranderingen ook nog eens een andere taal zou bijkomen, wordt de situatie voor het kind veel te ingewikkeld. Sterker nog, het kan een negatieve invloed hebben op de vooruitgang van het kind. Bij het gebruik van de moedertaal op school heeft dit meer kans op positieve effecten bij de leerling (A. Kioko, 2015).

Ten tweede hebben kinderen meer kans om deel te nemen aan het leerproces wanneer ze les krijgen in hun moedertaal. De interactieve aanpak voor leerlingen, die wordt aanbevolen door de meerderheid van de pedagogen, kan beter toegepast worden wanneer leerlingen onderwezen worden in hun eigen moedertaal. Dit laat leerlingen toe om zelf suggesties te doen, om vragen te stellen en om vragen te beantwoorden. Ook helpt dit bij het opdoen van nieuwe kennis en te communiceren met andere leerlingen op een enthousiaste manier. Leren in hun eigen moedertaal geeft leerlingen vertrouwen en het helpt om hun culturele identiteit te bevestigen. Dit heeft dan weer een positieve invloed op de manier waarop leerlingen het belang van de school zien in hun verdere leven. Wanneer leerlingen onderwezen worden in een taal die voor hen onbekend is, leidt dit tot een passieve en stille klas. Dit onderdrukt op zijn beurt het potentieel dat de leerlingen te bieden hebben maar ook kan de leerling zich niet volop uiten in de klas. Het onderdrukt het enthousiasme, de creativiteit en maakt de leerervaring onaangenaam. Dit zal een negatief effect hebben op de leerresultaten van de leerlingen (A. Kioko, 2015).

Het is ook aangetoond dat wanneer leerlingen vaardigheden en begrippen aangeleerd krijgen in hun moedertaal, deze niet nog eens moeten onderwezen worden wanneer ze een tweede taal aan leren. Wanneer een leerling weet hoe hij moet lezen en schrijven in zijn moedertaal, zal het aanleren van deze vaardigheden in een tweede taal veel vlotter verlopen. Ook wanneer je bepaalde kennis automatisch opslaat in je eigen moedertaal, hoef je deze kennis niet opnieuw op te slaan in een andere, tweede taal. Wanneer het kind in de tweede taal voldoende woordenschatkennis heeft opgedaan, zal hij of zij deze informatie vertalen naar de tweede taal. Starten met het onderwijs in de eigen moedertaal zal dus de schoolcarrière niet vertragen. Op deze manier leer je juist sneller vaardigheden en attitudes aan die je later nodig hebt voor een succesvolle schoolloopbaan (A. Kioko, 2015).

Het gebruik van de moedertaal van de leerling, in het begin van de schoolcarrière, vermindert ook de belasting voor de leerkracht. In ieder geval toch wanneer deze leerkracht de plaatselijk taal machtig is. Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer de leerkracht de moedertaal van de leerling gebruikt om les te geven, de situatie minder belastend wordt voor beide partijen. Dit heeft als gevolg dat leerkrachten meer creatief en innovatief kunnen zijn tijdens hun lessen. Het positieve effect hiervan is dat dit leidt tot betere resultaten (A. Kioko, 2015).

Het gebruik van de moedertaal in de beginfase van het onderwijs roept diverse reacties op. Sommigen zeggen dat de Afrikaanse talen moeten gebruikt worden als voertaal in de hele lagere schoolperiode. Andere voorstanders zeggen dan weer dat er een 'vroeg exit' model moet toegepast worden. Hierbij worden de Afrikaanse talen gebruikt voor de eerste 3 of 4 jaar van het onderwijs. Hierna wordt deze vervangen door een andere officiële, maar vreemde taal, die eerder werd onderwezen voor enkele uren per week. Bij dit 'vroeg exit' model is een veel voorkomend probleem dat deze kinderen nog niet voldoende de officiële taal spreken om hierin les te volgen (T. Calderbank, 2013).

Leren in een officiële taal van een land of in de moedertaal van een kind is soms erg moeilijk uitvoerbaar. Zo heeft Zuid-Afrika 11 officiële talen. Het ministerie van het Basisonderwijs heeft daarom gekozen dat kinderen sowieso Afrikaans of Engels moeten leren op school. Door deze regeling is de kans zeer groot dat kinderen niet onderwezen kunnen worden in hun eigen moedertaal (T. Calderbank, 2013). Op universiteiten verdwijnt het Afrikaans stilaan en wordt deze meer en meer vervangen door het Engels onder druk van de regering. Zo is er in heel Zuid-Afrika nog maar één universiteit waar enkel nog onderwezen wordt in het Afrikaans (C. Polfliet, 2015). In 2014 dreigde de Zuid-Afrikaanse minister van hoger onderwijs ermee om deze universiteit te sluiten als ze geen les zouden geven in het Engels.

Hij is van mening dat wanneer je uitsluitend les geeft in het Afrikaans dit een vorm van racisme is. Dit omdat de Zuid-Afrikaanse wet voorschrijft dat iedereen zich moet kunnen inschrijven op een universiteit en hier les moet kunnen volgen. Ook omdat het zo voor zwarte studenten gemakkelijker zou worden om zich in te schrijven op een universiteit (B. Nzimande, 2014).

3.5 Townshipleven

De meeste landen zijn opgebouwd uit twee afzonderlijke geografische gebieden. Zo heb je een landelijk deel en een stedelijk deel. In Zuid-Afrika bevat het landschap ook townships en informele nederzettingen. Hierdoor zijn er grote onderontwikkelde bevolkingsgroepen die wanhopig op zoek zijn naar economische kansen.

Ongeveer de helft van de bevolking van Zuid-Afrika woont in een township of in een informele nederzetting. Minder dan 40% van de inwoners van een township of informele nederzetting heeft werk.

Het is noodzakelijk dat de ruimtelijke ongelijkheid van Zuid-Afrika wordt aangepakt. Dit is essentieel om het leven van de inwoners te verbeteren (World Bank, 2014).

3.5.1 Ontstaan

Townships zijn ontstaan tijdens de apartheid van Zuid-Afrika. Zwarte mensen werden gedwongen om in townships te wonen die zo ver mogelijk van de stad werden gebouwd. Het beleid na de apartheid heeft voor ontwikkeling gezorgd binnen de townships. Ze werden gevuld met huisjes, gebouwd door de overheid en er was een beperkte toegang tot een aantal sociale diensten. De Zuid-Afrikaanse townships tonen veel economische kenmerken zoals werkloosheid, ongelijke toegang tot elementaire openbare diensten en het hoge niveau van misdaad en geweld. Ook wonen er veel buitenlandse migranten in zulke townships (World Bank, 2014).

Vandaag de dag komen er veel informele woonvormen voor in de townships. Geregeld worden er in de achtertuin houten huisjes gebouwd die ze dan kunnen verder verhuren aan anderen zodat ze toch nog een vorm van inkomsten hebben (Godehard, & Pernegger, 2007, p.15).

3.5.2 Townshipleven in de bitoustreek

Op het eerste zicht lijkt de Bitoustream een zeer rijke streek. In werkelijkheid is dit het tegenovergestelde. Er is een zeer grote kloof tussen rijk en arm waarneembaar. Tienduizenden gezinnen wonen in sloppenwijken waar ze in huisjes wonen met twee à drie kamers. Soms wonen ze met meer dan 10 personen in deze veel te kleine huisjes. Het is voor hun elke dag vechten om in leven te blijven. Voor sommigen ziet de situatie er uitzichtloos uit. Meer dan 50% vindt geen werk. Ook alcoholmisbruik en druggebruik zijn veel voorkomende problematieken. De inwonende kinderen in deze township komen daardoor al vroeg in aanraking met alcohol waardoor vroegtijdige schoolverlaters vaker voorkomen en raken ze sneller betrokken in criminele milieus. BIA probeert sommige kinderen terug een toekomst te geven en werkt daarom voornamelijk met Afrikaanssprekende gekleurde kinderen die jarenlang gemarginaliseerd zijn en vechten voor een eigen identiteit (I. de Smul, april 2016).

3.6 Xhosa-cultuur

De Xhosa volkeren zijn voornamelijk gevestigd in de Oost-Kaap (Every Culture, s.d). Op dit moment is 16% van de bevolking van Zuid-Afrika IsiXhosa sprekend (World Factbook, 2015). De volkeren spreken IsiXhosa met elkaar. Het is één van de 11 officiële talen in Zuid-Afrika. IsiXhosa wordt ook wel eens de kliktaal genoemd omdat in veel woorden een soort van geklik met de tong te horen is. De taal is nauw verwant met Zulu, Swazi en Ndebele. Ook drie officiële talen van Zuid-Afrika. Daarentegen is IsiXhosa een totaal verschillende taal van het Afrikaans en hebben ze geen verwantschappen (Every Culture, s.d).

3.6.1 De levensstijl

Xhosa's die op het platteland leven, passen nog steeds de traditionele levensstijl toe. Ze wonen vaak nog in een kraal in hutten. Een kraal is een grote of kleine nederzetting. Dikwijls hebben deze een omheining om zich te beschermen tegen wilde dieren. Er heerst een hiërarchische cultuur, waarbij het stamhoofd de belangrijkste persoon is. Bij het huwelijk is het bij de Xhosa's nog steeds gebruikelijk dat de bruidegom een bruidsschat betaalt aan de familie van de bruid. Binnen het huwelijk is de vrouw ook onderdanig aan de man. De meeste Xhosa's die op het platteland wonen, eten de voedingswaren die ze zelf telen (J. Hogevel, 2009).

Naast een voor- en achternaam hebben Xhosa's ook een clannaam. Deze wordt ook wel een isiduko genoemd. De isiduko is vaak belangrijker dan de gewone naam van de

persoon. Wanneer je iemand aanspreekt met zijn isiduko, getuig je een grote vorm van respect. Wanneer een man en een vrouw dezelfde isiduko hebben, is het strikt verboden om aan geslachtsgemeenschap te doen. Ook trouwen is dan niet mogelijk (Wordpress, 2013).

3.6.2 Tradities

Een van de vele tradities vanuit de Xhosacultuur begint bij de geboorte. Wanneer de moeder bevalt van haar kind, blijft ze minstens tien dagen afgezonderd in haar huis. Hierna wordt, volgens de tradities, een groot feest gegeven waarbij een geit geofferd wordt. Ook de nageboorte en de navelstreng worden na de geboorte verbrand of begraven.

Een andere traditie bij de Xhosa's is de initiatie. Deze vindt plaats wanneer een jongen van 18 een echte man wordt. Hij moet dan voor enkele weken in een hut in het bos overleven. Zijn haar wordt afgeschoren, er wordt verwacht dat hij linnen kleding draagt en krijgt een deken mee voor de warmte. Ook wordt er witte klei over het hele lichaam gesmeerd. Na deze periode vindt de besnijdenis zonder verdoving plaats en krijgen de mannen een 'echte mannentaal' aangeleerd zodat ze kunnen bewijzen aan andere echte mannen dat ze de initiatie doorstaan hebben. Ook meisjes doorstaan een initiatie om naar het vrouw zijn te gaan. Alleen duurt deze slechts een week en is er geen besnijdenis aan verbonden (Every culture, s.d).

Besluit

Uit bovenstaande literatuur is gebleken dat meertalig onderwijs wel degelijk een meerwaarde biedt voor zowel de kinderen als de leerkrachten. Dit heeft een grote meerwaarde voor mijn onderzoek. Aan deze literatuur kan ik mijn onderzoek zeer goed linken.

Ook is het belangrijk om meer informatie te krijgen over de geschiedenis van Zuid-Afrika. De Apartheid laat nog steeds sporen na op de bevolking van Zuid-Afrika. Zo is de kloof tussen rijk en arm en blank en zwart, tot op de dag van vandaag, moeilijk te dichten.

Vervolgens werd de Crag's Primêr school toegelicht. Een kort gesprek met de directeur heeft ook een beter zicht gegeven op zijn visie van de Xhosa klas. Dit kan ook helpen bij het onderbouwen van mijn onderzoek.

Verder werden er ook nog de leefomstandigheden van de kinderen in townships toegelicht. Het is belangrijk hiermee rekening te houden. Zeker bij het bekijken van de resultaten.

Aangezien de thuissituatie niet in kaart wordt gebracht, is het moeilijk om te zeggen wat de oorzaak is van de goede of de slechte punten van het kind. Ook wanneer gekeken wordt naar het welzijn van het kind in de klas moet hier rekening mee gehouden worden.

Tot slot is het ook belangrijk om te weten dat Xhosa's veel belang hechten aan cultuur en religie. Zo volgen vele Xhosa gezinnen nog steeds enkele belangrijke rituelen op.

4. Praktijkgedeelte

Inleiding

Dit onderzoek is ontstaan gedurende mijn stage in de Craggs Primêr school in Zuid-Afrika. Tijdens deze stage was het erg opvallend dat er een aparte klas was voor Xhosa kinderen tot en met graad 3. Hier kwamen veel onbeantwoorde vragen uit voort. Daarom had ik besloten hier mijn onderzoek rond uit te bouwen. Daaruit is volgende onderzoeksvraag ontstaan: 'Is de afgescheiden Xhosa klas een meerwaarde voor de schoolgaande kinderen?'.

Ik heb bij mezelf de vraag gesteld hoe de interactie is tussen de Xhosa kinderen en de Afrikaanse kinderen. Ook vond ik het een meerwaarde om te onderzoeken wat het verschil in welzijn in de klas is tussen beide culturen. Tot slot heb ik onderzocht of het een goed idee was om graad 1, 2 en 3 samen les te laten volgen in 1 klas.

Dit onderzoek omvat enquêtes die afgenomen zijn bij zowel leerkrachten uit graad 2 en 3 en de kinderen uit diezelfde graden. Ook heb ik gebruik gemaakt van de schoolresultaten van de meest recente afgelegde testen van graad 2 en 3. Met dit onderzoek wil ik graag te weten komen of het voor andere scholen ook nuttig is om zo een afgescheiden Xhosa klas te introduceren. De Craggs Primêr is namelijk de enige townshipschool in de buurt die met zo een klas werkt.

Als eerste zal de gebruikte onderzoeksmethode beschreven worden. Vervolgens het dataverzamelingsproces en de bekomen resultaten. Tot slot worden de conclusies en eventuele aanbevelingen voor de Craggs Primêr school besproken en toegelicht.

4.1 Onderzoeksmethode

Om dit onderzoek uit te voeren is er geopteerd om gebruik te maken van enquêtes. Aangezien het hier gaat om een kwantitatief onderzoek leek dit de meest efficiënte onderzoekstechniek. Ik ben vertrokken vanuit gesloten vragen. Om meer diepgang in mijn onderzoek te brengen heb ik ook herhaaldelijk gebruik gemaakt van waaromvragen om verduidelijking te brengen.

Dit onderzoek is een kwantitatief onderzoek omdat ik vooral het verschil wil bekijken tussen de kinderen van de Afrikaanse cultuur en de kinderen van de Xhosa cultuur. Met een

kwantitatief onderzoek is dit gemakkelijk weer te geven in tabellen, grafieken en percentages. Een kwantitatief onderzoek biedt ook de mogelijkheid om een grotere populatie te bereiken en om hier zo goed mogelijke conclusies uit te trekken. Uit dit onderzoek moeten ook feiten voortkomen en geen interpretaties.

Ik heb er voor geopteerd om mijn onderzoek uit te voeren in graad 2 en 3 op de school Crag's Primêr. Dit omdat de afgescheiden Xhosa klas enkel in graad 1, 2 en 3 georganiseerd wordt. Ik heb gekozen om geen onderzoek te doen bij graad 1 omdat deze kinderen nog niet kunnen lezen en schrijven. Daardoor is het niet mogelijk om in deze graad enquêtes af te nemen. De kans dat de leerlingen zouden afkijken bij anderen is groter. Op deze manier zou ik geen representatief resultaat bekomen. Ook heb ik de leerkrachten een enquête laten invullen. Het gaat hier om 5 leerkrachten. 2 leerkrachten geven les in graad 2, 2 leerkrachten geven les in graad 3 en de laatste leerkracht staat in de afgescheiden Xhosa klas en is dus verantwoordelijk voor graad 1, 2 en 3. Door hen te bevragen, krijg ik ook een beter overzicht over wat hun mening is over de afgescheiden Xhosa klas.

Uit opzoekingswerk is gebleken dat dit onderzoek nog nooit eerder is uitgevoerd bij de Xhosa kinderen uit de Crag's Primêr school. Ook heb ik dit nagevraagd bij de verantwoordelijke van de organisatie, Isabelle de Smul. Ook zij heeft bevestigd dat de meerwaarde van de afgescheiden Xhosa klas nooit eerder onderzocht werd. Wel werd er al gesproken over meertalig onderwijs in Zuid-Afrika zoals te lezen in bovenstaande literatuur.

Alvorens ik aan dit onderzoek ben begonnen, ben ik eerst bij de 5 leerkrachten, verantwoordelijk voor graad 2 en 3, gaan toetsten of ze bereid waren om aan dit onderzoek deel te nemen. Hierbij heb ik hen expliciet vermeld dat het niet mijn bedoeling is om iets te veranderen aan de huidige werking van de school. Het is mijn bedoeling om te bekijken of de Xhosa klas eventueel kan uitgebreid worden naar andere scholen indien deze een nuttige meerwaarde heeft. Uiteindelijk waren de 5 leerkrachten bereid om hun mening te delen met mij over de afgescheiden Xhosa klas. Ook hebben ze mij de toestemming gegeven om enquêtes af te nemen met de kinderen uit diezelfde klassen. In totaal heb ik bij 161 kinderen enquêtes kunnen afnemen.

Door het feit dat ik eerst ben gaan afwegen of de leerkrachten bereid waren om aan dit onderzoek deel te nemen, heb ik zeer weinig non-responds ontvangen. Enkel de leerlingen die, op het moment dat de enquêtes werden afgenomen, niet aanwezig waren op school, hebben uiteindelijk niet deelgenomen aan het onderzoek en worden als non-responds aangeduid.

4.2 Dataverzameling

Zoals reeds hierboven vermeld werd er gebruik gemaakt van enquêtes. Deze zijn terug te vinden als toegevoegde bijlage. Hierin werd nagegaan wat de gedachten en gevoelens van de bevroegde populatie was. Om een representatief antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag was een kwantitatief onderzoek met behulp van enquêtes het meest relevante onderzoeksmiddel. Ik heb voor de 161 kinderen dezelfde vragenlijst gebruikt. Ook voor de 5 leerkrachten werden telkens opnieuw dezelfde vragen gehanteerd. Ook deze vragenlijst is terug te vinden als toegevoegde bijlage.

De betrouwbaarheid van dit onderzoek kan in twijfel getrokken worden. Bij het afnemen van dit onderzoek heb ik namelijk gemerkt dat, een zeer kleine groep kinderen, zeker 8, de antwoorden overschreven van het kind dat naast hem zat. Dit kan invloed hebben op de resultaten van dit onderzoek. Maar omdat dit slechts een zeer kleine groep is en mijn populatie 161 kinderen telt, zal dit slechts een kleine invloed hebben op het eindresultaat. Daarom zal er rekening gehouden moeten worden met een kleine foutmarge. Bij de leerkrachten moet deze foutmarge niet ingerekend worden. Ze hebben open en eerlijk hun mening opgeschreven. Bij de vraag of ze iets zouden veranderen aan de school indien ze de mogelijkheid hiertoe hadden, hebben veel leerkrachten een non-responds gegeven. Dit komt vermoedelijk uit angst om geen sociaal wenselijk antwoord te geven ten op zichte van het schoolhoofd.

Zoals eerder vermeld zijn voor dit onderzoek enquêtes gebruikt als onderzoeksmiddel. Om de non-responds zo laag mogelijk te houden ben ik tijdens de lessen deze enquêtes gaan afnemen. Eerst heb ik ze laten vertalen in de moedertaal van de kinderen, Afrikaans. Daarna ben ik eigenhandig naar de klassen getrokken en heb ik zelf de enquêtes afgenomen, uitleg gegeven waar nodig was en de kinderen begeleid bij het invullen van deze vragenlijst. Zo was de kans veel kleiner dat de antwoorden beïnvloed werden door de leerkrachten. De organisatieverantwoordelijke had mij op voorhand gewaarschuwd dat leerkrachten de antwoorden zouden voorzeggen wanneer ik er niet zou bij zijn. Ook was ik er op deze manier zeker van dat deze enquêtes daadwerkelijk ingevuld zouden worden door de leerlingen zelf. Bij de enquêtes van de leerkrachten ben ik deze gewoon gaan afgeven aan iedere leerkracht persoonlijk. Ze hadden me verzekerd deze tegen het einde van de schooldag in te vullen en terug te bezorgen. Dit is ook zo gebeurd.

Ik heb geen gebruik gemaakt van een introductiebrief. Wel heb ik voor het afnemen van de enquêtes, uitgelegd waarom ik dit onderzoek doe en waarom het erg belangrijk is dat ze deze eerlijk invullen. De reden dat ik dit heb uitgelegd in plaats van heb opgeschreven is

omdat de kans groot is dat deze kinderen de uitleg niet zouden lezen. Uit ervaring heb ik gemerkt dat ze beter luisteren wanneer iets verteld wordt dan wanneer ze zelf iets moeten lezen. Ook bij de leerkrachten ben ik op deze manier te werk gegaan. Ik heb hen uitgelegd waarom het onderzoek belangrijk is. Ook zij zagen in welke waarde dit onderzoek had voor hen. Ik heb ook duidelijk gemaakt dat deze antwoorden niet verder worden verspreid en dat ze anoniem verwerkt zullen worden. Zoals bij de kinderen had ik ook veel ervaring met leerkrachten die opteren om eerder naar een mondelinge uitleg te luisteren dan een schriftelijke uitleg te lezen.

Om de gegevens van de 161 kinderen te verwerken, werden ze allemaal ingevoerd in een database. Een deel van deze database is terug te vinden als bijlage. Ik heb elk antwoord een code geven. Deze codes staan genoteerd in het codeboek, ook terug te vinden in de bijlage. Dit leek mij de meest efficiënte manier om tot resultaten te komen. Voor het verwerken van deze codes heb ik gebruik gemaakt van het medium Excel. Dit was de gemakkelijkste weg om de database en het codeboek in op te stellen. Bij Excel heb je de mogelijkheid om draaitabellen te maken van je gegevens. Aan de hand van deze draaitabellen zijn grafieken gemaakt. Op deze manier werden de resultaten het beste weergegeven. Deze worden besproken in volgend onderdeel.

Om de resultaten van de leerlingen te vergelijken, heb ik de puntenlijsten opgevraagd. Door middel van percentageberekeningen ben ik tot duidelijke en betrouwbare conclusies gekomen, ook te lezen in volgend onderdeel.

Om conclusies te trekken uit de 5 enquêtes die zijn afgenomen bij de leerkrachten, heb ik deze, vraag per vraag, langs elkaar gelegd en vergeleken. Hiervoor heb ik geen specifiek medium gebruikt omdat het hier gaat om een kleine groep bevroagde leerkrachten. Ook deze resultaten zijn te lezen in volgend onderdeel.

4.3 Resultaten

Vooraleer de onderzoeksresultaten van de 161 leerlingen besproken worden, gaan we eerst kijken naar de mening van de 5 leerkrachten waarbij een enquête is afgenomen.

4.3.1 Resultaten leerkrachten

Uit de eerste vraag die gesteld is, namelijk: 'Hoeveel kinderen zitten er in deze klas?', blijkt dat de Crag Primêr school een gesubsidieerde basisschool is. De 5 leerkrachten hebben allemaal tussen de 34 en 47 leerlingen in hun klas zitten.

Als tweede werd gevraagd of de afgescheiden Xhosa klas een toegevoegde meerwaarde had. Hier vinden alle vijf de leerkrachten dat de Xhoas klas een meerwaarde biedt. Ze waren allemaal van dezelfde mening, namelijk dat het voor leerlingen beter is wanneer ze les krijgen in hun moedertaal. Op deze manier begrijpen ze de leerstof beter.

Als volgende werd bevroegd hoeveel Xhosa kinderen er in een Afrikaanse klas zaten. Vanzelfsprekend zitten in de Xhosa klas enkel Xhosa's. Opmerkelijk is dat er in de Afrikaanse klassen minimum 5 tot maximum 8 Xhosa kinderen les volgen in het Afrikaans in plaats van in hun moedertaal.

Vervolgens werd de vraag gesteld of de leerkrachten een verschil zagen op vlak van school niveau tussen de Xhosa kinderen en de Afrikaanse kinderen. Hier vermelden 4 van de 5 leerkrachten dat ze wel degelijk een verschil zien tussen de twee groepen. Zo vermeldde de leerkracht van de Xhosa klas het volgende: "Experience from other classes and Language barrier they can't perform very well as they have to adapt to the environment first.". Een leerkracht heeft geantwoord dat ze geen verschil waarneemt tussen de Afrikaanse en de Xhosa kinderen.

De vijfde vraag die werd gesteld, was of de leerkrachten iets zouden veranderen op school indien zij hier de mogelijkheid toe hadden. Door een leerkracht werd een opmerkelijk antwoord gegeven wat zeer relevant is voor dit onderzoek. "Let the Xhosa kids be in an IsiXhoza class. A lot of them don't understand Afrikaans." Twee leerkrachten hebben hierop geen antwoord gegeven omdat zij vinden dat de werking van de school goed is zoals die nu is. De andere 2 leerkrachten zouden graag meer discipline op school willen en de klasprestaties doen stijgen. Ook is er vraag naar extra assistent juffrouwen voor graad 2.

Als voorlaatste werd gevraagd wat de leerkrachten er van zouden denken om ook voor graad 4, 5, 6 en 7 een afgescheiden Xhoas klas in te richten voor de Xhosa kinderen. 4 van de 5 leerkrachten zijn hier voorstander van. Ze zijn ervan overtuigd dat het beter zou zijn voor de Xhosa kinderen om les te krijgen in hun eigen moedertaal. 1 leerkracht was hier niet mee akkoord. Zij vindt dat Xhosa kinderen Afrikaans moeten leren spreken op een Afrikaans sprekende school.

Tot slot werd bevraagd hoe de interactie verliep tussen de Xhosa kinderen en de Afrikaanse kinderen. 4 van de 5 leerkrachten zeggen dat Xhosa en Afrikaanse kinderen een goede interactie hebben met elkaar. De Xhosa juffrouw verwoordt dit als volgt: "There are certain values that are common (respect), but somewhere it differs and both cultures are eager to learn from each other.". De leerkracht die vindt dat de twee culturen niet goed met elkaar kunnen omgaan, vermeldt dit als volgt: "They still form groups, fights, taking from others, because they do not have their own writing materials, etc."

4.3.2 Resultaten leerlingen

Uit mijn onderzoek is gebleken dat er 1 kind van de 161 kinderen zowel Xhosa als Afrikaans is. Omdat hij de enige is met een dubbele cultuur wordt deze niet meegerekend in de resultaten van dit onderzoek.

Op de vraag of de kinderen gelukkig zijn, zowel op school als in de klas, heeft 98% (n=161) van de Xhosa kinderen geantwoord dat zij zowel gelukkig zijn in de klas als op school. Een zeer kleine minderheid, namelijk 2%, heeft aangegeven dat zij zich ongelukkig voelen op school en in de klas. Daartegenover staan de Afrikaanse kinderen. Zij hebben aangegeven dat slechts 1% ongelukkig is in de klas en over de volledige school is 3% ongelukkig.

Vervolgens werd gevraagd of de kinderen gelukkig zijn met hun resultaten die ze op school behalen. Hieruit blijkt dat 90% (n=161) van de Xhosa kinderen gelukkig is met zijn of haar resultaten. Bij Afrikaanse kinderen is dit 92%. Ook hier zien we weinig verschil tussen de twee.

Op de vraag of de kinderen het moeilijk vonden om vriendjes te maken met een andere cultuur, antwoordde 39% (n=161) van de Xhosa kinderen dat ze dit inderdaad moeilijk vonden. Bij de Afrikaanse kinderen had 54% hier moeilijkheden mee. Ze gaven vaak aan dat dit kwam omdat ze geen IsiXhosa verstonden en het daarom moeilijk vonden om vriendjes te maken.

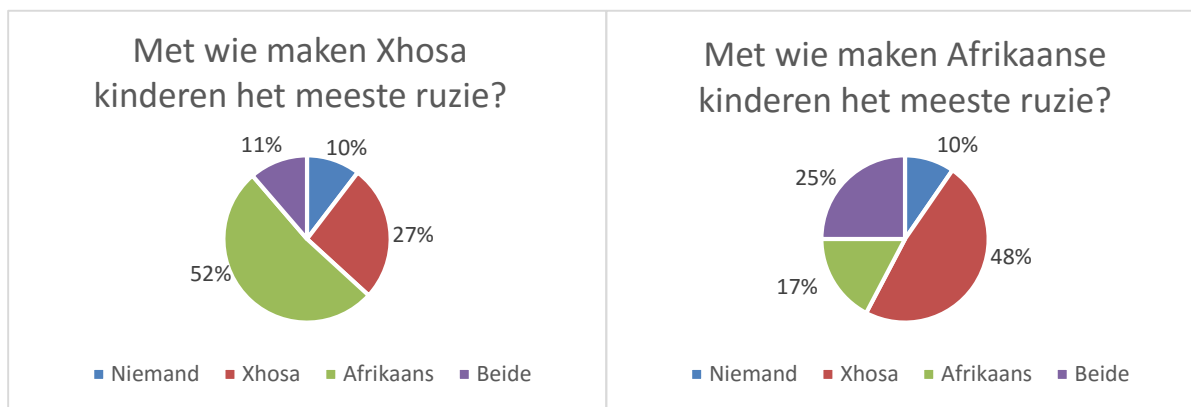
Bij de vraag in welke klas zij het liefst willen zitten zien we wel een opmerkelijk verschil. Dit is af te lezen in de bijgevoegde grafiek. Hieruit blijkt dat 52% (n=161) van de Xhosa kinderen liever in een Xhosa klas zou zitten in plaats van in de A of de B klas waar les gegeven wordt in het Afrikaans. Bij de Afrikaanse kinderen is dit amper 6% procent. Waarom zij liever naar de Xhosa klas willen overstappen werd niet aangegeven.

Figuur 1: taartdiagram klas

Vervolgens werd de vraag gesteld met wie de kinderen het meest praten en met wie ze het meest spelen. Dit werd bevestigd in 2 aparte vragen maar de resultaten lijken sterk op elkaar. Zo praat 69% (n=161) van de Xhosa kinderen het meest met IsiXhosa sprekende kinderen. 21% van hen praat het meest met Afrikaans sprekende kinderen en 10% ziet geen verschil en praat met beide culturen even vaak. Op vlak van spelen, speelde 67% van de Xhosa kinderen het liefst met Xhosa's. Ook hier speelde 21% het meest met Afrikaans sprekende kinderen en 12% zag hier geen verschil in en speelde met de beide culturen even vaak. Bij de Afrikaanse kinderen praat slechts 3% het meest met Xhosa's en 2% speelt het meest met Xhosa's. Op beide gebieden zien de Afrikaanse kinderen geen verschil en praten en spelen ze evenveel met Xhosa kinderen als met Afrikaanse kinderen. De overige grote meerderheid van de Afrikaanse kinderen speelt en praat het liefst met Afrikaanse kinderen.

Tot slot heb ik in mijn vragenlijsten gevraagd met wie de kinderen het vaakst ruzie maken. Hier is het opmerkelijk dat Afrikaanse kinderen het meest met Xhosa's ruzie maken en andersom. Namelijk 48% (n=161) van de Afrikaanse kinderen maakt het vaakst ruzie met Xhosa kinderen. 17% van hen maakt het vaakst ruzie met Afrikaanse kinderen. 10% heeft laten weten dat zij nooit ruzie maken met iemand en 25% heeft laten weten dat ze met beide culturen evenveel ruzie maakt. Bij de Xhosa kinderen heeft 52% laten weten dat zij het meest ruzie maken met Afrikaanse kinderen. 27% van hen maakt het meest ruzie met Xhosa kinderen. Ook weer 10% laat weten nooit ruzie te maken en 11% maakt met beide culturen evenveel ruzie.

Figuur 2: taartdiagram ruzie

Ook heb ik inzicht gekregen in de puntenlijsten van graad 2 en 3. Hieruit is gebleken dat de Xhosa kinderen van graad 3 het beter doen dan de Xhosa kinderen van graad 2. Ook de afgescheiden Xhosa klas haalt betere resultaten dan de A en B klas waar vooral de Afrikaanse kinderen zitten in graad 3. Dit kan bewezen worden met volgende resultaten:

GRAAD 2:		
Resultaten onvoldoende <10/21	A klas	6%
	B klas	16%
	Xhosa klas	44%
Resultaten wezenlijk >15/21	A klas	60%
	B klas	46%
	Xhosa klas	22%
Gemiddelde van Xhosa kinderen	A klas	12,6/21
	B klas	13,5/21
	Xhosa klas	11/21

Tabel 2: graad 2

GRAAD 3:		
Resultaten onvoldoende <10/21	A klas	32%
	B klas	30%
	Xhosa klas	33%
Resultaten wezenlijk >15/21	A klas	23%
	B klas	17%
	Xhosa klas	33%
Gemiddelde van Xhosa kinderen	A klas	8,6/21
	B klas	9,5/21
	Xhosa klas	11,6/21

Tabel 1: graad 3

Om te slagen op school moeten ze een bepaald level bereiken. Voor hun moedertaal is dit level 4, voor een toegevoegde taal is dit level 3 en voor wiskunde is dit ook level 3. De resultaten van deze drie vakken heb ik opgeteld. Wanneer ze minder dan tien punten scoorden, kwam dit overeen met een onvoldoende. Wanneer ze meer dan 15 punten scoorden, behaalden de kinderen goede resultaten. Hierna heb ik de gemiddeldes berekend van al de Xhosa kinderen uit graad 2 en 3 van de A klas, de B klas en de Xhosa klas.

Wanneer we de resultaten van graad 2 bekijken, zien we dat een kleine minderheid van de A en de B klas onvoldoende scoort op de testen terwijl dit voor de Xhosa klas 44% is. Als

we gaan kijken naar de kinderen die goede resultaten behalen is dit 60% voor de A klas, 46% voor de B klas en slechts 22% voor de Xhosa klas. Dit zijn opmerkelijke verschillen. Wanneer we gaan kijken naar de gemiddelde scores van de Xhosa kinderen is het verschil klein maar toch waarneembaar. Zo is het gemiddelde van de Xhosa kinderen in de A klas 12,6/21, in de B klas 13,5/21 en in de Xhosa klas slechts 11/21.

Wanneer we de resultaten van graad 3 bekijken, zien we dat de Xhosa kinderen gemiddeld betere resultaten scoren dan Afrikaanse kinderen. Zo behaalt 32% van de A klas onvoldoende punten. In de B klas is dit 30% en in de Xhosa klas is dit 33%. Deze resultaten liggen zeer nauw samen. Als we gaan kijken naar de kinderen die goede resultaten behalen is dit voor de A klas 23%, voor de B klas 17% en voor de Xhosa klas is dit 33%. Deze percentages liggen al een stuk verder uit elkaar. Bij het berekenen van de gemiddelde scores van de Xhosa kinderen uit graad 3 is dit voor de A klas 8,6/21, voor de B klas 9,5/21 en voor de Xhosa klas is dit 11,6/21. Hier scoren de Xhosa kinderen betere resultaten wanneer ze les krijgen in hun eigen moedertaal.

4.4 Conclusies

In volgend onderdeel zal een antwoord geboden worden op de onderzoeksvraag en op de verschillende deelonderzoeksvragen. Hier zullen ook mijn eigen interpretaties en bedenkingen aan gekoppeld worden.

4.4.1 De interactie

Om een antwoord te krijgen op: "Hoe verloopt de interactie tussen de kinderen van de Xhosa cultuur en de kinderen met een Afrikaanse culturele achtergrond?" heb ik volgende vragen aan de leerlingen gesteld:

- Vind jij het moeilijk om vriendjes te maken met kinderen van een andere cultuur?
- Met wie speel jij het meest?
- Met welke kinderen praat jij het meest?
- Met welke kinderen maak jij het meest ruzie?

Hieruit is gebleken dat 61% van de Xhosa kinderen het gemakkelijk vindt om vriendjes te maken met enkel Afrikaans sprekende kinderen. Daartegenover staan de Afrikaans sprekende kinderen waarvan slecht 49% het gemakkelijk vindt om vriendjes te maken met IsiXhosa sprekende kinderen. Dit verschil kan verklaard worden doordat Xhosa kinderen Afrikaans aangeleerd krijgen op school. Hierdoor kunnen ze communiceren in deze taal terwijl Afrikaans sprekende kinderen vaak geen enkele basis hebben van de IsiXhosa taal.

Daardoor is het voor hen moeilijk om in interactie te komen met enkel IsiXhosa sprekende kinderen. Uit bovenstaande literatuur blijkt dat IsiXhosa en Afrikaans niet verwant zijn aan elkaar. Het is dus zeer moeilijk voor beide culturen om zich verstaanbaar te maken.

Vervolgens werd er de vraag gesteld met wie de kinderen het vaakst spelen en met wie ze het meest praten. Deze vragen zijn samengenomen omdat het antwoord op deze vragen vaak gelijk was. Zo blijkt dat 21% van de Xhosa kinderen het meest speelt en praat met Afrikaans sprekende kinderen. Terwijl bij de Afrikaans sprekende kinderen slechts 2% het vaakst speelt met Xhosa kinderen en 3% het meest praat met Xhosa kinderen. Dit is een opmerkelijk verschil. Ook deze cijfers kunnen we weer terugkoppelen naar de taal. Voor Xhosa kinderen is het makkelijker om Afrikaans te praten omdat zij hiervan de basis krijgen op school terwijl het voor Afrikaans sprekende kinderen vaak onmogelijk is om zich uit te drukken aan enkel IsiXhosa sprekende kinderen. Dit kan ook verklaard worden doordat Xhosa kinderen socialer zijn dan Afrikaans sprekende kinderen maar hier kunnen wij niet vanuit gaan omdat hieromtrent geen cijfermateriaal is gevonden.

Tot slot werd er bevraagd met wie de kinderen het meest ruzie maken. Hieruit is gebleken dat ongeveer de helft van beide culturen het meest ruzie maakt met kinderen van de andere cultuur. Slechts 17% van de Afrikaans sprekende kinderen maakt het meest ruzie met Afrikaanse kinderen en 27% van de Xhosa kinderen maakt het meest ruzie met de IsiXhosa sprekende kinderen. In de enquêtes werd regelmatig aangegeven dat deze ruzies over de taal gaan. Ook dit kan weer verklaard worden door het feit dat Xhosa kinderen en Afrikaanse kinderen zich niet kunnen uitdrukken ten opzichten van elkaar omwille van de taal.

Uit deze resultaten kan afgeleiden worden dat de interactie tussen beide culturen niet vlekkeloos verloopt. De kinderen gaan het meest om met kinderen van de eigen cultuur en er wordt het vaakst ruzie gemaakt met de kinderen van de andere cultuur.

Ook werd gevraagd aan de leerkrachten hoe zij de interactie zien tussen beide culturen. 4 van de 5 leerkrachten zijn van mening dat de interactie wel vlot verloopt. Slecht 1 leerkracht heeft opgemerkt dat beide culturen nog steeds groepjes vormen en vaak ruzie maken.

4.4.2 Welzijn binnen de klas

De volgende deelvraag die gesteld werd, was: "Is er een verschil in het welzijn binnen de klas tussen de kinderen met een Xhosa cultuur en de kinderen met een Afrikaanse cultuur?". Om een antwoord te krijgen op deze vraag, werden volgende vragen aan de leerlingen gevraagd:

- Voel jij je goed in de klas?
- Voel jij je goed op school?
- In welke klas zou jij het liefst zitten?

Op de vraag of de kinderen zich goed voelen in de klas heeft bijna iedereen, van beide culturen, geantwoord dat zij inderdaad gelukkig zijn in de klas. Er is een verschil van 1% tussen de Xhosa kinderen en de Afrikaanse kinderen. Bij de Xhosa kinderen is 2% ongelukkig in de klas en bij de Afrikaanse kinderen is 1% ongelukkig in de klas. Zij die zich niet goed voelden in de klas gaven aan dat zij gepest werden door andere leerlingen. Door welke cultuur ze gepest werden, werd niet aangegeven. Deze vraag kan gelijkgesteld worden met de vraag of ze zich goed voelen op school. Ook hier zijn de resultaten bijna hetzelfde. 2% van de Xhosa kinderen is niet gelukkig op school en 3% van de Afrikaanse kinderen is niet gelukkig op school. We kunnen hieruit afleiden dat wanneer je gelukkig bent in de klas je meestal dus ook gelukkig bent op school. De reden waarom de meeste kinderen zo gelukkig zijn op school en in de klas werd niet aangegeven. We zouden hier wel een verklaring naar kunnen zoeken vanuit de literatuur. Zo is het dat de meeste kinderen die naar de Crags Primêr school gaan, in de omliggende township wonen. De meeste kinderen beleven hier harde tijden en zien veel problemen bij hun familie. School is daarom een korte ontsnapping uit de realiteit.

Tot slot werd er de vraag gesteld in welke klas zij het liefst zouden zitten. Opmerkelijk hierbij is dat 52% van de Xhosa kinderen het liefst in de Xhosa klas willen zitten. Ze gaven aan dat ze liever in hun eigen taal de leerstof aangeleerd krijgen. De andere 48% willen liever les volgen in het Afrikaans. De meest voorkomende reden hiervoor is dat zij niet goed IsiXhosa kunnen spreken of schrijven. Bij de Afrikaanse kinderen wil 6% naar de Xhosa klas gaan. Dit cijfer kan in twijfel getrokken worden. Het is vrij onlogisch dat een Afrikaans sprekend kind naar een klas wil gaan waar hij de taal niet verstaat. Uit bovenstaande literatuur blijkt dat kinderen actief kunnen meewerken wanneer er les wordt gegeven in hun eigen moedertaal. Voor het kind is het ook veel leuker wanneer hij/zij kan mee denken en kan antwoorden op vragen die de leerkracht stelt. Op deze manier krijgen ze ook meer zelfvertrouwen.

Uit deze resultaten kunnen we dus besluiten dat er bijna geen verschil is in het welzijn, zowel op school als in de klas, tussen beide culturen. De meeste kinderen, van beide culturen, zijn gelukkig op school en in de klas. Daar tegenover staat wel dat meer dan de helft van de Xhosa kinderen naar de Xhosa klas wil gaan of hierin wil blijven zitten. Dit percentage is nog niet hoog genoeg om te kunnen besluiten dat de Xhosa klas een goed initiatief is.

4.4.3 Graad 1, 2 en 3 in 1 klas

Als volgt heb ik mezelf de vraag gesteld of het een goed idee is om graad 1, 2 en 3 samen les te laten volgen in 1 klas. Om hier een antwoord op te krijgen heb ik de punten van graad 2 en 3 vergeleken. Ook heb ik een vergelijking gemaakt met de Xhosa kinderen in een A of een B klas en de Xhosa kinderen in de Xhosa klas. Hieruit zijn 2 tegenstrijdige resultaten gekomen voor graad 2 en 3.

In graad 2 zien we dat de Xhosa klas het minder goed doet dan de A en B klas waar les gegeven wordt in het Afrikaans. Het percentage van onvoldoendes ligt opmerkelijk hoger in de Xhosa klas dan in de andere klassen. Het percentage van de leerlingen die goede resultaten behalen in de Xhosa klas ligt dan weer een stuk lager dan de A en de B klas. Als we gaan kijken naar de gemiddelde scores van de Xhosa kinderen in de A, de B en C klas zien we dat het gemiddelde in de Xhosa klas een beetje lager ligt dan deze van de A en de B klas. Hieruit zouden we dus kunnen afleiden dat de Xhosa klas minder goede resultaten boekt dan de A en de B klas waar les gegeven wordt in het Afrikaans.

Maar deze conclusies worden tegengesproken door graad 3. Hier zien we net het omgekeerde. Het percentage van de leerlingen die in de Xhosa klas goede resultaten behalen, ligt opmerkelijk hoger dan in de A en de B klas. Ook wanneer we gaan kijken naar de gemiddelde scores van de Xhosa kinderen in de A, de B en de C klas zien we dat de Xhosa kinderen in de Xhosa klas gemiddeld veel betere resultaten behalen dan de Xhosa kinderen in de A en de B klas. Op vlak van deze conclusies zouden we dus kunnen stellen dat de Xhosa klas goede resultaten scoort en dat het dus niet zo slecht is om graad 1, 2 en 3 samen in 1 klas les te laten volgen.

Dit kan op enkele manieren verklaard worden. Zo kan het zijn dat de leerkrachten van graad 2, van de Afrikaanse klas, beter onderwijs geven dan de leerkrachten van graad 3. Ook kan dit verklaard worden doordat de Afrikaanse leerlingen in graad 2, 'toevallig', slimmer zijn dit jaar dan de Afrikaanse leerlingen uit graad 3. Omdat ik mijn resultaten enkel gebaseerd heb op de percentages van dit jaar is hier geen duidelijke conclusie uit te trekken.

De directeur van de Craggs primêr school was in ieder geval zeer positief over de Xhosa klas. Hij zei dat de resultaten goed waren en dat het belangrijker was voor de Xhosa kinderen om les te krijgen in hun eigen moedertaal dan les te krijgen met graad 1, 2 en 3 samen. De kinderen kunnen op deze manier veel van elkaar leren. Ook verstaat iedereen mekaar, wat zeer belangrijk is voor het leerproces en een actieve klashouding. Samen met

de resultaten van het onderzoek en de uitspraken van de directeur kunnen we besluiten dat een Xhosa klas, waarin graad 1, 2 en 3 samen les volgen, niet zo een slecht idee is.

4.4.4 Meerwaarde

Tot slot werd gevraagd aan de leerkrachten of ze de Xhosa klas een meerwaarde vonden voor IsiXhosa sprekende kinderen. Dit werd bevestigd aan de hand van volgende vragen:

- Denk jij dat de afgescheiden Xhosa klas een toegevoegde meerwaarde biedt?
- Wat denk jij van een 2de Xhosa klas voor graad 4, 5, 6 en 7?

Op de vraag of de leerkrachten de afgescheiden Xhosa klas als een meerwaarde zien, heeft elke leerkracht 'ja' geantwoord. De leerkrachten vinden het zeer belangrijk dat kinderen de leerstof aangeleerd krijgen in hun eigen moedertaal. Dit sluit aan bij de bevindingen van UNESCO, te lezen in bovenstaande literatuur. Ook vanuit andere onderzoeken is gebleken dat, zowel voor het kind, als voor de leerkracht, het belangrijk is om onderwezen te worden in hun eigen moedertaal.

Wanneer er naar de mening van de leerkrachten werd gevraagd over eventueel een tweede Xhosa klas voor graad 4, 5, 6 en 7, antwoordden 4 van de 5 leerkrachten dat ze hier voorstander van waren. Ook hier kwam naar voor dat zij het belangrijk vonden dat kinderen in hun eigen moedertaal leren. Dit sluit aan bij de visie van de directeur. Hij heeft vorig jaar een aanvraag ingediend voor een Xhosa klas in graad 4, 5, 6 en 7, maar deze werd geweigerd. Zoals eerder vermeld worden in bovenstaande literatuur de positieve effecten verwoord wanneer je les krijgt in je eigen moedertaal. Ook staan er enkele nadelen in, maar deze wegen niet op tegen de voordelen.

Hieruit kunnen we concluderen dat de afgescheiden Xhosa klas wel degelijk een meerwaarde biedt voor zowel de leerkracht als de leerling. De kinderen voelen zich goed op school. Er is nauwelijks een verschil te zien tussen de kinderen in de Xhosa klas en de kinderen in een Afrikaanse klas. De meeste Xhosa kinderen in een A of een B klas geven ook aan dat ze liever les zouden volgen in de Xhosa klas. Dit omdat ze hier onderwezen worden in hun eigen taal. Als we gaan kijken naar de resultaten van de Xhosa kinderen, zijn deze tegenstrijdig. In graad 2 doen de Xhosa kinderen het slechter dan in graad 3. Maar als de directeur gelijk heeft, zijn de resultaten van de Xhosa kinderen in de Xhosa klas heel goed. Ook de leerkrachten vinden de Xhosa klas een meerwaarde. Uit literatuurstudie blijkt dat het voor leerkrachten ook minder stressvol is wanneer ze les kunnen geven in hun eigen taal.

4.4.5 Algemeen

Algemeen kunnen we ook nog concluderen dat de Crag's primêr school een gesubsidieerde basisschool is. De 5 ondervraagde leerkrachten gaven aan dat zij tussen de 34 en 47 leerlingen in hun klas hebben. Hiertegenover staat de privébasisschool waarbij de verhouding ligt op 17 tot 25 leerlingen per leerkracht.

Ook gaven de leerkrachten van de A en de B klassen aan dat zij gemiddeld 5 tot 8 Xhosa kinderen tellen in hun klas. Volgens de directeur is dit te verklaren doordat ouders, tot vorig jaar, nog konden kiezen in welke klas hun kind les volgde. Dit principe is sinds dit jaar verdwenen en de directeur probeert ervoor te zorgen dat al de Xhosa kinderen in de Xhosa klas terecht komen.

Ook maakt de Crag's Primêr school gebruik van een 'vroeg exit' model. De Xhosa kinderen krijgen tot graad 3 les in hun eigen moedertaal, IsiXhosa. Hierna worden de schoolvakken in het Afrikaans gegeven waarbij ook nog een tweede taal komt, namelijk Engels.

4.5 Aanbevelingen

Uit onderzoek blijkt dat een aparte Xhosa klas wel degelijk een meerwaarde biedt voor zowel de leerlingen als voor leerkrachten. Als eerst wil ik daarom ook aanbevelen om meerder Xhosa klassen te maken. Zo zou het goed zijn om een Xhosa klas te hebben in graad 1, in graad 2 en in graad 3. Op deze manier zouden al de Xhosa kinderen in een Xhosa klas terecht kunnen. Sinds dit jaar hebben ouders ook geen inspraak meer in de keuze van de klas van hun kind. Dit is al een stap in de goede richting. Er zou eerder aan het kind zelf gevraagd moeten worden in welke klas hij/zij wil zitten. Als de leerling zich beter voelt door onderwezen te worden in de moedertaal, moet hier rekening mee gehouden worden. Kinderen vinden het fijn om begrepen en gehoord te worden. Ook geeft dit voor de leerkracht een minder stressvolle situatie. Hij/zij krijgt meer interactie met de leerlingen wanneer zij de taal van de leerlingen spreekt.

Als volgt zou er ook een Xhosa klas moeten zijn voor leerlingen in graad 4, 5, 6 en 7. Kinderen krijgen hier de mogelijkheid om onderwezen te worden in hun moedertaal. Naast deze moedertaal, hebben ze ook de mogelijkheid om een tweede taal te leren die ze later nodig zullen hebben om verder te studeren, deel te nemen aan de verkiezingen, deel te nemen als een volwaardig lid aan de maatschappij, ...

Vervolgens zou het niet slecht zijn om meer gezamenlijke activiteiten te organiseren met Xhosa kinderen en Afrikaanse kinderen. Op deze manier zullen de kinderen van de Xhosa klas de kinderen van de Afrikaanse klassen beter leren kennen.

Ten vierde zou elke school, wanneer zij opmerken dat er veel anderstaligen school lopen bij hen, een multiculturele klas moeten opstarten. Zo krijgen de meeste leerlingen de kans om onderwezen te worden in hun eigen moedertaal, of in een taal die ze begrijpen. Dit zal tot positievere resultaten leiden.

Ten vijfde, wanneer de leerkrachten merken dat de kinderen minder sterk zijn in de taal die gesproken wordt op school, zou het goed zijn om hen door te verwijzen naar een Xhosa school na hun periode op de lagere school. Dit zou de kinderen in de toekomst meer kansen bieden. Op deze manier wordt de leerstof aangeleerd in hun moedertaal maar wordt er ook veel aandacht besteed aan een tweede taal die ze in de toekomst vaak nodig zullen hebben.

Tot slot zou het ook geen slecht idee zijn om de ouders van de Xhosa kinderen meer te betrekken tijdens oudermeetings. De directeur van de Crags Primêr school gaf aan dat dit nog niet voldoende gebeurde. Zo worden de meetings geleid in het Afrikaans. Dit is een taal die vele Xhosa ouders niet spreken. Het zou daarom niet slecht zijn om deze meetings ook in IsiXhosa te organiseren. Zo weten Xhosa ouders ook wat er gaande is op de school van hun kind en wat er gaande is met hun kind zelf op de school.

Besluit

Uit dit onderzoek kan ik besluiten dat het zeker een meerwaarde heeft gehad voor zowel mezelf als voor de organisatie de Crags Primêr school. Vooraleer ik met dit onderzoek begon was ik van mening dat een afgescheiden Xhosa klas geen meerwaarde bood voor de kinderen. Naarmate mijn onderzoek vorderde is mijn visie hierover volledig veranderd. Het is wel degelijk een meerwaarde voor de kinderen dat zij onderwezen worden in hun eigen moedertaal. In het begin heb ik mijn mening te hard veralgemeend. Omdat ik vooral in contact kom met de kinderen die niet goed meekunnen tijdens de lessen, dacht ik dat de Xhosa klas meer achterstand had dan de andere klassen. Maar wanneer de resultaten vergeleken worden, zien we dat dit verschil niet zo groot is. Sommige kinderen scoren nu eenmaal beter dan andere kinderen. Dit is bij Xhosa kinderen zo en dit is bij Afrikaans sprekende kinderen zo. Ik ben dus tevreden met het bekomen resultaat uit mijn onderzoek. Ook heb ik, naar de organisatie toe, enkele mooie aanbevelingen kunnen doen die misschien later in de toekomst werkelijk gerealiseerd kunnen worden.

5. Kritische reflectie

5.1 Kritische kijk omtrent de literatuurstudie

Vanuit onze opleiding, sociaal werk, hebben we de opdracht gekregen een onderzoek uit te voeren in het kader van onze stage. Alvorens ik aan dit onderzoek begonnen ben, heb ik me eerst verder verdiept in enkele onderwerpen. Dit om meer kennis te krijgen over mijn onderzoek. Hier ben ik op enkele problemen gebotst.

Ik heb stage gelopen in Zuid-Afrika. Omdat ik op voorhand niet goed wist wat mijn takenpakket hier zou zijn, vond ik het erg moeilijk om tot een geschikte onderzoeksvraag te komen. Tijdens mijn stage heeft het nog een tijdje geduurd vooraleer ik wist welk onderwerp ik wou behandelen in mijn eindwerk. Uiteindelijk, na enkele weken, ben ik tot een onderzoeksvraag gekomen die meer interesse in me opwekte. Doordat dit een tijdje heeft geduurd, ben ik ook later kunnen beginnen met het opzoeken van literatuur. Door mijn uitstelgedrag, heeft het lang geduurd vooraleer ik echt vooruitgang boekte. In Zuid-Afrika had ik ook niet de mogelijkheid om gebruik te maken van boeken. Enkel de boeken die online terug te vinden waren, had ik tot mijn beschikking. Ik had het geluk dat een van de andere vrijwilligers, door haar ouders, een boek had laten meebrengen over de context van Zuid-Afrika. Hierdoor had ik toch de mogelijkheid om een gevarieerdere bronnenlijst te raadplegen.

Ook vond ik het moeilijk om eerst de literatuur op te zoeken alvorens met het onderzoek te beginnen. Zo was het moeilijk te bepalen welke informatie relevant zou zijn voor het onderzoek en welke gewoon interessante weetjes waren. Hierdoor heb ik, na het uitvoeren van mijn onderzoek en het bespreken van mijn resultaten, meer literatuur moeten opzoeken waarmee ik mijn onderzoek kon onderbouwen.

Tot slot heb ik veel moeilijkheden ondervonden met de internetverbinding in Zuid-Afrika. Dit is een aspect waar ik op voorhand rekening mee had moeten houden. Dit mag echter geen uitvlucht zijn. Maar doordat de internetverbinding niet altijd werkte, kwam het soms voor dat ik enkele dagen, op een zeer traag tempo, op internet bronnen kon opzoeken. Dit heeft het werkproces wat vertraagd.

Al bij al ben ik tevreden over mijn literatuurstudie. Ik heb deze goed kunnen linken aan mijn resultaten. Zo zijn er enkele elementen vanuit mijn onderzoek die deze literatuurstudie bevestigt. Hierdoor kan ik besluiten dat mijn onderzoek relevant is geweest.

5.2 Kritische kijk omtrent het onderzoek

Tijdens mijn onderzoek heb ik ook enkele negatieve ervaringen opgedaan. Zo heb ik, tijdens het afnemen van het onderzoek bij de kinderen, opgemerkt dat sommige kinderen bij andere kinderen afkeken. Zo was het moeilijk om te bepalen of dit mijn onderzoek niet te erg zou beïnvloeden. Doordat ik dit bij slechts enkele kinderen heb opgemerkt, heb ik vastgesteld dat dit geen grote invloed zou hebben op mijn onderzoeksresultaten.

Ook vond ik de taalbarrière niet altijd even gemakkelijk. De kinderen die school lopen in de Craggs Primêr school, spreken voornamelijk Afrikaans en IsiXhosa. Hierdoor heb ik eerst mijn enquêtes moeten vertalen naar het Afrikaans. Aangezien ik deze enquêtes zelf ben gaan afnemen in de klas en zelf alles heb uitgelegd aan de kinderen, weet ik niet goed of elk kind de vraag verstaan heeft. Ik heb slechts een basiskennis Afrikaans. Ik verduidelijkte eerst de vraag in het Engels. Ik heb toen opgemerkt dat verschillende kinderen geen Engels verstonden. Daarna heb ik mijn best gedaan om de vraag in het Afrikaans te verduidelijken. Dit kan wat verwarring hebben veroorzaakt bij sommige kinderen.

Als volgt heb ik opgemerkt dat sommige kinderen in graad 2 en 3 niet in staat zijn om te lezen of te schrijven. Ik dacht eerst dat dit geen probleem zou vormen voor deze graden. Zo was er één jongen in graad 2 die noch kon lezen, noch kon schrijven. De leerkracht heeft zijn naam ingevuld en de graad waarin hij zat. Verder werd de enquête volledig blanco gelaten. Deze jongen heb ik dus beoordeeld als non-respons. Naast hem waren al de respondenten in staat om te schrijven. Enkelen hadden moeilijkheden om te lezen. Omdat ik elke vraag, één voor één, verduidelijkte waren de meeste van deze kinderen in staat om deze enquête zelfstandig in te vullen. Diegene die niet konden volgen, hebben vooral gekeken wat de anderen invulden en dit overgeschreven. Bij de Xhosa klas ondervond ik de meeste moeilijkheden om deze enquête in te vullen. Gelukkig heeft de leerkracht geholpen en heeft ze elke vraag vertaald voor de leerlingen naar IsiXhosa.

Bij de verwerking van mijn resultaten heb ik gebruik gemaakt van een codeboek. Hieraan heb ik een database gelinkt. Het heeft me veel tijd gekost om de gegevens in de database in te voeren maar uiteindelijk leek me dit de meest efficiënte oplossing om tot mooie duidelijke grafieken te komen.

Ook heb ik veel geleerd vanuit het onderzoek bij het opleidingsonderdeel 'praktijkgericht onderzoek'. Door de opdrachten die we in dit opleidingsonderdeel kregen, wist ik beter hoe ik bepaalde zaken van mijn onderzoek moest aanpakken. Dit heeft me enorm vooruit geholpen.

Uiteindelijk ben ik ook tevreden over mijn onderzoek. De resultaten die hieruit zijn gekomen had ik niet verwacht. In het begin van mijn stage dacht ik namelijk dat een afgescheiden Xhosa klas een nadelig effect zou hebben op de kinderen. Door dit onderzoek is mijn visie op de Xhosa klas helemaal veranderd en vind ik dat deze zeker een meerwaarde biedt voor zowel de kinderen als de leerkrachten.

Bibliografie

- Act. 108, Constitution of the Republic of South Africa. Geraadpleegd op 20 april 2016 via http://www.sahrc.org.za/home/21/files/Reports/3rd%20ESR%20report%20chapter_3.pdf
- Bill of rights (2015, 29 april). Geraadpleegd op 28 april 2016, via <http://www.justice.gov.za/legislation/constitution/SACConstitution-web-eng-02.pdf>
- Born In Africa [Website]. (2016). Geraadpleegd op 19 april 2016 via <http://www.borninafrica.org/>
- Calderbank, T. (2013, 29 augustus). *How should Africa teach its multilingual children?*. British Council. Geraadpleegd op 24 april 2016 via <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-should-africa-teach-multilingual-children>
- Central Intelligence Agency (2016). *Zuid-Afrika*. The world Factbook [website]. Geraadpleegd op 22 april 2016 via <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sf.html>
- De Smul, I. (2012). *Born in Africa handvest: Voorstelling Born in Africa* (onuitgegeven intern document). Zuid-Afrika: Born in Africa
- De Wolf, B. (2014, 18 december). *Onderwijs in Zuid- Afrika versterkt de ongelijkheid*. Mondiaal nieuws. Geraadpleegd op 22 april 2016 via <http://www.mo.be/reportage/onderwijs-zuid-afrika-versterkt-de-ongelijkheid>
- EP Nuffic. (2015, 4mei) *onderwijssysteem Zuid-Afrika* [website]. Geraadpleegd op 19 april 2016 via <https://www.epnuffic.nl/documentatie/publicaties/onderwijssysteem-zuid-afrika.pdf>
- Every Culture. (s.d.) *Xhosa*. [website]. Geraadpleegd op 22 april 2016 via <http://www.everyculture.com/wc/Rwanda-to-Syria/Xhosa.html>
- Get away travel [website]. (SD). Geraadpleegd op 25 april 2016 via <http://www.zuid-afrika.nl/zuid-afrika/reisgids/geschiedenis-van-zuid-afrika/>

- Godehart, S. & Pernegger, L. (2007, oktober). *Townships in the South African Geographic Landscape: Physical and Social Legacies and Challenges*. Geraadpleegd op 24 april 2016 via <http://www.treasury.gov.za/divisions/bo/ndp/TTRI/TTRI%20Oct%202007/Day%201%20-%2029%20Oct%202007/1a%20Keynote%20Address%20Li%20Pernegger%20Paper.pdf>
- Hogeveld, J. (2009, 21 november). Xhosa-cultuur. In J. Hogeveld, *African pride ride* [weblog]. Geraadpleegd op 20 april 2016 via <http://africanprideride.waarbenijj.nu/reisverslag/3218218/xhosa-cultuur>
- Iziduko: Xhosa Clan Names. (2013, 26 april). *Wordpress* [weblog]. Geraadpleegd op 22 april 2016 via <https://iziduko.wordpress.com/2013/04/26/iziduko-xhosa-clan-names/>
- Kinderfonds MAMAS. (2011, 19 november). *Dag van de rechten van het kind*. Geraadpleegd op 19 april 2016 via <https://kinderfondsmamas.wordpress.com/2011/11/19/dag-van-de-rechten-van-het-kind/>
- King, L. (2003). *Education in a multilingual world*. UNESCO education position paper. Geraadpleegd op 27 april 2016 via <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001297/129728e.pdf>
- Kioko, A. (2015, januari 2016). *Why schools should teach young learners in home language*. British Council. Geraadpleegd op 28 april 2016 via <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/why-schools-should-teach-young-learners-home-language>
- Mahajan, S. (2014, 21 augustus). *The economics of South African townships*. Geraadpleegd op 24 april 2016 via <http://www.worldbank.org/en/country/southafrica/publication/the-economics-of-south-african-townships-special-focus-on-diepsloot>
- Polfliet, C. (2015, 28 april). *Taalstrijd in Zuid-Afrika flakkert opnieuw op*. Mondiaal nieuws. Geraadpleegd op 26 april 2016 via <http://www.mo.be/analyse/taalstrijd-zuid-afrika-flakkert-opnieuw-op>

Roos, I. (2010). *Apartheid: de essentie*. Antwerpen: Luster.

Unicef [website]. (2016). Geraadpleegd op 27 april 2016 via
http://www.unicef.org/southafrica/education_344.html

Bijlagen

Bijlage 1: enquête kinderen (voorbeeld van de Xhosa klas)

Naam: ..... Graad: .....

1. Hoe oud is jy?
.....

2. Is jy Xhosa of Afrikaans?

Xhosa

Afrikaans

Ander: .....

3. Voel jy goed in die klas?

Ja

Waarom wel? .....

.....

Nee

Waarom nie? .....

.....

4. Voel jy goed op die skool?

Ja

Waarom wel? .....

.....

Nee

Waarom nie? .....

.....

5. Is jy gelukkig met jou resultate op skool?

Ja

Nee

Waarom nie? .....

6. Wil jy liever in die A of die B klas wees?

Ja

Waarom? .....

.....

Nee

Waarom nie? .....

.....

7. Vind jy dit moeilik om vriendjies te maak met enkel Afrikaans sprekende kinders?

ja

Waarom? .....

.....

Nee

8. Met wie speel jy die meeste?

Afrikaanse kinders

Waarom? .....

.....

Xhosa kinders

Waarom? .....

.....

Albei ewe veel

9. Met welke kinders praat jy die meest?

Afrikaanse kinders

Waarom? .....

.....

Xhosa kinders

Waarom? .....

.....

Albei ewe veel

10. Met wie maak jy die meeste rusie op die speelgrond?

Afrikaanse kinders

Xhosa kinders

Albei ewe veel

11. Waaroor gaan hierdie rusies dan?

.....

.....

12. Wil jy nog iets anders vertel?

.....

.....

**BAIE
DANKIE!!!**

Bijlage 2: enquête leerkrachten

Questions teachers

Grade: .....

1. How many kids do you have in your class?

.....

2. Do you think that a separated Xhosa-class has an added value?

Yes

Why? .....

.....

No

Why not? .....

.....

3. How many Xhosa-kids do you have in class now?

.....

4. Do you see a difference in the school level with the African children and the Xhosa children?

No

yes

How? .....

.....

5. If you had the opportunity to change something at the school, what do you want to change than?

.....

.....

.....

6. What do you think about a second Xhosa class for grade 4, 5, 6 and 7?

.....

.....

7. How do you think that the Xhosa culture and the African culture interact with each other?

.....

.....

Bijlage 3: codeboek

	A	B	C	D
1	Variable	vraag	antwoordcode	meetniveau
2	q_1	Ben jij Xhosa of Afrikaans	1=Xhosa/ 2=Afrikaans/ 3=XhosaAfrikaans	ordinaal
3	q_2	Hoe oud ben jij?	(aantal)	metrisch
4	q_3	Voel jij je goed in de klas?	1=ja/ 2=nee	nominaal
5	q_4	Voel jij je goed op school?	1=ja/ 2=nee	nominaal
6	q_5	Ben je gelukkige met jouw schoolresultaten?	1=ja/ 2=nee	nominaal
7	q_6	In welke klas zit je het liefste?	1=AofB/ 2=C	ordinaal
8	q_7	Vind je het moeilijk om vriendjes te maken met een andere culturele achtergrond?	1=ja/ 2=nee	nominaal
9	q_8	Met wie praat jij het meest?	1=Xhosa/ 2=Afrikaans/ 3=allebij even veel	ordinaal
10	q_9	Met welke kinderen speel jij het meest?	1=Xhosa/ 2=Afrikaans/ 3=allebij even veel	ordinaal
11	q_10	Met wie maak jij het meeste ruzie op de speelplaats?	0=maakt geen ruzie/ 1=Xhosa/ 2=Afrikaans/ 3=allebij even veel	ordinaal
12	q_11	In welke graad zit jij?	(graad)	nominaal
13				
14				
15				
16				

Bijlage 4: database

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	id	q_1	q_2	q_3	q_4	q_5	q_6	q_7	q_8	q_9	q_1	q_10	q_11
2	1	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
3	2	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
4	3	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
5	4	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	3 3A
6	5	2	9	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3 3A
7	6	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
8	7	1	10	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1 3A
9	8	1	9	1	1	2	2	2	3	3	1	1	3 3A
10	9	1	9	1	1	1	2	2	3	3	1	1	0 3A
11	10	2	9	1	1		1	1	2	2	2	2	0 3A
12	11	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
13	12	2	9	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
14	13	2	10	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
15	14	2	9	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1 3A
16	15	2	9	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1 3A
17	16	2	9	1	1	1	1	1	2	2	2	2	0 3A
18	17	2	9	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A
19	18	2	9	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2 3A
20	19	1	9	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1 3A
21	20	1	9	1	1	1	1	1	2	2	1	1	0 3A
22	21	2	9	1	1	1	1	1			2	2	0 3A
23	22	2	8	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2 3A

(Leeg blad)

(Onbedrukte kaft)